היינט 10 זייטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 15 | Łódź, Niedziela, 18 stycznia 1931 r. | נײַנטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ״ט טבת תרצ״א | № 15

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שטורם אין סיים ארום ענין בריסק

מינ. מיכאלאָווסקי זאָגט צו רעדען וועגען בריסק אַנ׳אַנדערטמאָל. — אָפּאָזיציע פערלאָזט מיט טומעל און געשרייען די זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע

וואַרשא, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט). צום ערשטען מאָל איז אין סיים געקומען צו ליידענשאַפטליכע אויסברוכען אין צו־זאַמענהאַנג מיט דער מעשה בריסק. דאָס איז גע־ווען אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט־קאָמיסיע.

די זיצונג האָט זיך באַלד אָנגעהויבען מיט צוויי דעמאָנסטראַציעס, ערשטענס, זענען צו דער זיצונג געקומען און פערנומען ערטער אַלס געסט צוויי געוו. בריסקער אַרעסטירטע, די דעפּוטאַטען ציאָלקאָש און דיבוּאַ צווייטענס, זענען דעמאָנ־סטראַטיוו אָפּוועזענד געווען די ענדעקישע דעפּו־טאַטען, מאַניפעסטירענדיג אַזוי אַרום געגען דעם יוסטיץ־מיניסטער מיכאלאָווסקי.

צוערשט האָט רעפערירט דעם בודזשעט פון יוסטיץ־מיניסטעריום דעפּ.זיידלער. ער האָט זיך צוו. אַנד. אָפּגעשטעלט אויף דעם מצב פון ־ תּפיסות ־ אין פוילען. אין יאָהר 1930 האָבען זיך אין די טורמעס געפונען 33 טויזענד מענשען, וואָס מאַכט אויס אונגעפעהר איין אַרעסטאַנט אויף טויזענד איינוואוינער. דער רעפערענט לעגט פאָר צו מאַכען אייניגע רעדוקציעס אין דעם בודזשעט.

דאַן נעהמט אַ וואָרט דער דעפּוטאַט ־יזשי־קאָווסקי, וועלכער ערקלערט אין נאָמען פון ־־־

פויערים-קלוב

אַז דער קלוב וועט שטימען געגען. בודזשעט פון יוסטיץ־מיניסטעריום, ווייל דאָס דאָזיגע מיניסטער־יום איז איז דער ערשטער רייה פעראַנטוואָ־טליך פאַר דער בעהאַנדלונג פון די אַרעסטירטע אַין בריסק.

מיט

א שארפער רעדע

געגען מיניסטעריום און יוסטיץ־מיניסטער טרעט אַרויס אין נאָמען פון פ.פ.ס. דער דעפּ. ניעדזיאַל־קאָווסקי.

ער ערקלערט, אַז זיין קלוב איז מסכים מיט די מאָטיווען, וועלכע האָבען בעוואויגען די ענ־דעקעס נישט אָנוועזענד צו זיין אויף דער זיצונג.

דער רעדנער אַטאַקירט שאַרף דעם יוסטיץ־מיניסטער, וועלכער האָט אַלס פּראָקוראַר געהאַט די אויפזיכט איבער די אַרעסטירטע אין בריסק און זייער פּראָצעס. ער וואַרפט פאָר דעם מינ. מיכאַ־לאָווסקי, אַז ער האָט טענדענציעז אינפאָרמירט די פּרעסע וועגען דער לאַגע און די בעציהונגען אין דער בריסקער טורמע. ער רעדט אַרום דעם רע־

דער בריסקער טורמע. ער רעדט אַ־ום דעם רע־גולאַמין פון דער טורמע און ווייזט אויף, אַז דאָס איז נישט געווען קיין נאָרמאַלער רעגולאַמין, נאָר איז ספּעציעל אויסגעאַרבייט געוואָרען דורכ׳ן כ־לק. קאַסטעק־ביערנאַצקי פאַר די אַרעסטירטע דעפּו־טאַטען.

דער רעדנער שטעלט זיך ווייטער אָפּ אויף דער טעטיגקייט פון ־־־ארשונגס־ריכטער דע־מאנט. עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז נישט־קוקענדיג אויף דער ־־־יבניש פון ה׳ ־־־אנט, האָט מען די אַרעסטירטע נישט איבערגעגעבען די זענדונגען, וועלכע מען פלעגט זיי צושיקען.

דער רעדנער פאָדערט אַנ׳אויפקלערונג, ווי אַזוי האָבען זיך אין בריסקער טורמע געפינען ספּעציעל דערצו בעשטימטע אָפיצירען; ער קוועסטיאָני־־ די נויטווענדיגקייט פון הויכע קויציעס פאַר די בריס־קער אַרעסטירטע.

דער רעדנער רעדט ווייטער אַרום די ב־־־־ד־לונג פון די קאָמ־־־ אין לוצק און זאָגט, אַז אויך אין דעם ענין וועט מען נישט קאָנען אָפּ־קומען מיט שווייגען.

דעפּ. קלעשטשינסקי (ב.ב.) : „אויף אַלע שקרים קאָן מען נישט ענטפערען. אויף בריסק אויך נישט“!

צום סוף רעדט דעפּ. ניעדז־־־־־ווסקי אַרום די שטעלונג פון די ריכטער בעת דער ־־־־מ־פּאַניע, ערקלערט, אַז ס׳איז ־בראָכען געוו־־־־ די אונאָפּהענגיגקייט פון געריכט און פאָדערט, אַז אַלע שולדיגע זאָלען בעזייטיגט ווערען פון זייערע אַמטען.

„פאַר אונז, ענדיגט דער רעדנער, קאָן באַך דער ענין בריסק ערלעדיגט ווערען אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל די שולדיגע וועלען ענטדעקט און בע־שטראָפט ווערען און נישט אויפגענומען ווערען אויף גלעזלעך טיי דורך רעגירענדע פערזענ־ליכקייטען“.

עס נעהמט דאַן אַ וואָרט דער

יוסטיץ-מיניסטער מיכאלאָווסקי

ער ערקלערט, אַז דער ענין בריסק וועט בע־האַנדעלט ווערען אין די געהעריגע קאָמיסיעס און אין דער געהעריגער צייט. דאָ, וואו מען דאַרף בעהאַנדלען ציפערען. איז דערצו קיין אָרט נישט. דעריבער, ערקלערט דער מיניסטער, וועט ער אויף קיין שום פּאָליטישע אַרויסרייעטונגען און פּערזענלי־כע אָנפאַלען ביים בעהאַנדלען דעם בודזשעט

נישט ענטפערען.

די רעדע פון מיניסטער רופט אַרויס אַ גע־וואַלדיגען טומעל אויף די בענק פון דער אָפּאָזיציע.

דעפּ. דיבואַ שרייט אויס : די בריסקער אַרעס־טירטע האָט מען געשלאָגען, אָדער מען האָט זיי נישט געשלאָגען ?

דעפּ. קלעשטשינסקי (ב.ב.): ווען האָט מען געשלאָגען ? דעפּ. ניעדזיאַלקאָווסקי האָט וועגען דעם נישט גערעדט.

פיעדזיאַלקאָווסקי : ליבערמאַנען, באַגינסקין און אַנדערע.

דעפּ. זשולאַווסקי (פ.פ.ס.), אַז מען טוט עפּעס דאַרף מען האָבען דעם מוט צו טראָגען דערפאַר די פעראַנטוואָרטליכקייט.

מינ. מיכאלאווסקי : וועגען פּרטים וועל איך רעדען אַנ׳אַנדערט מאָל.

דעפּ טשאַפּינסקי (פ.פ.ס.): אַ מיניסטער זאָל נישט האָבען וואָס צו זאָגען אין אַזאַ ענין...

דער טומעל אויף די בענק פון די לינק־ ווערט אַלץ שטאַרקער. די דעפּוטאַטען פון דער אָפּאָזיציע הויבען זיך אויף און פערלאָזען ביי אַ גרויסען געשריי און טומעל דעם זאַל פון די זיצונגען.

עס רעדט נאָך דעפּ. יאַן פילסודסקי (ב.ב.), וועלכער בעמיהט זיך אָפּצושוואַכען די בעשולדי־גונגען פון די אָפּאָזיציע־רעדנער.

דערמיט מאכען מיר בעקאַנט, אַז מיר האָבען דעם

קאמיסיאנס-לאגער

פון אונזערע אויסארבייטונגען

אויף לאָדז אין לאָדזער ראַיאָן איבערגעגעבען דעם ה׳

יוליוס לעווינשטיין

דאס קאמיסיאָנס-לאגער געפינט זיך אין לאדז

אנדזשעיא 12, טעל. 23-217 און 33-192

מיר בעטען מיט זעמטליכע בעשטעלונגען זיך צו ווענדען צום דערמאָנטען קאָמיסיאָנס-לאַגער.

אקציענ געזעלשאפט

פון דער בוימוואָל מאנופאקטור

י. כ. פאָזנאַנסקי, לאָדז.

מאשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע

ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל

און סוכארקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בע־קאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער

איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווינבערג

38 פּיעטריקאווער 38

:-: טעל 82-143 :-:

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזערע חשוב׳ע

מערוואל: ונגס מיטגלידער

די ה״ה יאַקוב און אַדאָלף סענדער

צוליב׳ן טויט פון זייער פאטער

אהרן נ״ע

מיט די טראַדיציאָנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים. די פערוואַלטונג פון הילפס-פעראיין „נותן לחם“ אין לאדז סאלנא 14

אונזער חשוב ראט-מיטגליד

ה׳ אדאָלף סענדער

און זיין ברודער

ה׳ יאקוב סענדער

צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען פאטער

אהרן נ״ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

ראַט און פערוואלטונג פון דער אלטשטאטישער פאלקס באנק אין לאדז, פלאץ קאשטשעלני 4

צו דער חתונה פון אונזער שוועסטער און שוועגערין

צעשא ראזענקאפף (לאָדז)

מיט ה׳ גריגאריא שווארץ

(מאנטעווידעא)

גראַטולירען הערצליך און ווינשען פיעלעס גליק

אברהם קרוקאווסקי און פרוי,

יעקב ראזענקאפף און פרוי,

סאַלעק ראזענקאפף און פ־ו.

אכטונג, בעקער-מייסטער

אין לאדז און אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע!

ווער עס וויל פאַרשרייבען זיך אין פערבאַנד פון די בעקער-צעכען אויף לאָדז און אויף דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע, קען זיך מעלדען צו מיר קאנסטאַנטינער 38, טעל. 59-161, וואו זיי וועלען בעקומען די נויטיגע אינפאָרמאַציעס.

מיט אכטונג מ. פאזנאַנסקי

וויצע-פאָרזיצער פון פערבאַנד פון די בעקער-צעכען אין לאָדז און אויף דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע.

771

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס די ה״ה

אַדאלף און יאַקוב סענדער

צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען פאטער

אהרן נ״ע

מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

פערסאנאַל

פון דער אלטשטעטישער פאלקס-באנק אין לאדז, פלאץ קאשטעלני 4.

767

די לוינען פון די ארבייטער טארען נישט פערקלענערט ווערען

ערקלערט דער האנדעלס-מיניסטער פּריסטאָר

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קארעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען א פּרעסע-קאָנפערענץ ביים האנדעלס - מיניסטער פּריסטאָר. דער מיניסטער האָט איז א לאנגער רעדע ארומגע-רעדט די ווירטשאַפטליכע לאגע אין אַיגעווזן, אז די הויפּט-סבה פון קריזיס, איז דאָס וואָס די שער גלייכט זיך נישט אויס ד. ה. וואָס די פּרייזן פון תבואה זענען זעהר נידריג און די פּרייזן פון סחורות דאָוענען צו הויך. די פּויערים בעקומען פאַר זייער תבואה כמעט גאָרנישט און דעריבער קענען זיי גאָרנישט קויפען אין דער שטאָט. דערפאַר פאַלט די פּראָדוקציע און עס וואַקסט די אַרבייטסלאָזיג-קייט. מען מוז דעריבער שטרעבען אויסצוגלייכען די שער, אז די פּויערים זאָלן קענען קויפען. דאָס טאָר אָבער נישט געשעהען דורך רעדוצירען די לוינען פון די ארבייטער נאָר דורך הערדצייען די האנדעלס קאָסטן, פּערמיטלערריי א. אז. וו. ווען די סחורות וועלען ביליגער ווערען וועט דער פּויער, ארבייטער און באַאַמטער האָבען די מעגליכ-קייט צו קויפען און במילא וועט די לאגע בעססער ווערען.

דער מיניסטער האָט פּעונדיגט, אז מען דאַרף נישט פערצווייפלען, ווייל פּוילען געפינט זיך אין דער גליקליכער לאגע, וואָס יעדעס יאָהר קומען צו פּרישע 540 טויזענט מיילער און די קאָנסומציע פון תבואה פערגרעסערט זיך.

לויט'ן דאָזיגן פּראָיעקט אויב א גייסטיגער ארבייטער וועט קראַנק ווערען, וועט איהם די ערשטע דריי חדשים מוזען אויסהאַלטען זיין שעף און די אנדערע דריי חדשים די קראַנקען-קאַסע ד. ה. דער אָניעשטעלטער וועט אין פאַל פון א קראַנקהייט 6 חדשים ביז מען די פולע פּענסיע.

טראַגישער שטרייק

אין די זאַווערטשער פאַבריקען

זאַווערטשע, 17 (טעלעפאָניש) אין די זאַווערטשער פאַבריקען איז אויסגעבראָכען א שטרייק פון די ארבייטער, דריי טאָג האָבען די שטרייקענדע ארבייטער נישט פערלאָזען די פאַב-ריקען. עטליכע פון די ארבייטער חלשען געחלשט פון הינגער. עס האָבען זיך אָפּגעשפּילט שרעקליכע סצענעס.

אין דער לעצטער מינוט דערוויסט מען זיך, אז דער שטרייק האָט זיך פערענדיגט.

דער איבערפלוס פון תבואה קען זיך פערוואנדלען אין א דעפיציט

רעדע פון אגראַר-מיניסטער אין דער בודזשעט-קאָמיסיע

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט). היינט האָט זיך אין דער בודזשעט-קאָמיסיע אָנגעהויבען די דעבאַטע איבער דעם בודזשעט פון אגראַר-מיניסטעריום.

א גרויסע רעדע האָט געהאַלטען דער אגראַר-מיניסטער יאַנטאַ פּאָלטשינסקי. ער האָט אָנגעוויזען אויף דער שווערער לאַגע פון די פּויערים און קליינע לאַנד-בעזיצער. 72 פּראָצענט פון דער גאַנצער בעפעלקערונג אין פּוילען, האָט דער מיניסטער געזאָגט, לעבען פון דער לאַנדווירטשאַפט און אויב די לאַנדווירטשאַפט לעבט איצט איבער א קריזיס מוז זיך דאָס אָפּרופען גאַנצען לאַנד.

דער מיניסטער האָט אויך ארומגערעדט די פּיאַנע וועגען סאָוויעטישן דעמפּינג, וואָס האָט אויך גורם געווען צום קריזיס אין דער לאַנדווירט-שאַפט. דער סאָוויעטישער „פינף יאָהר פּלאַן" איז לויט דער מיינונג פון מיניסטער א גרויסער אויפטו וואָס רעכענט זיך אָבער נישט מיט'ן רעאַלן לעבען. אויב דער פּלאַן זאָל אדורכפאַלען, וועלט זיך די קאָ-ניונקטור געקענט ענדערען אין עס וואָלט געקענט ענטשטעהען א תבואה-דעפיציט, וואָס וואָלט אָננע-נומען א דראָהענדען כאַראַקטער. צום סוף האָט דער מיניסטער גערעדט וועגען דער פינאַנציעלער הילף פאַר דער לאַנדווירטשאַפט, וואָס די רעגירונג האָט ברעה אונטערנעמען.

ענדערונגען אין געזעץ וועגען פערזיכערן גייסטיגע ארבייטער

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קארעספּאָנדענט) די רעגירונג וועט איינבריינגען אין סיים א פּראָיעקט וועגען ענדערען דאָס געזעץ וועגען פערזיכערן די גייסטיגע ארבייטער.

די רעגירונג וועט נישט דערלאָזען צו קיין אינפלאַציע

ערקלערט מינ. מאַטושעווסקי

געזעץ וועגען שוועבעלעך-מאָנאָפּאָל און שוועבעלעך-הלוואה אנגענומען דורכ'ן סיים

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די נעכטיגע פּלענאַר-זיצונג פון סיים האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַן אַוואַנטורע. דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט בוזשינסקי האָט געוואָלט מאָטי-ווירען די אינטערפּעלאַציע וועגען פייניגען די קאָ-מוניסטישע אַרעסטירטע אין לוצק. מאַרשאַלעק שווי-טאַלסקי האָט ביים רעדנער צוגענומען דאָס וואָרט, דאַן איהם אויסגעשלאָסען אויף דריי זיצונגען און ענדליך אויף אַ גאַנצען חודש. סוף כל סוף האָט די סיים-וואַך אַרויסגעפיהרט בוזשינסקין פון זיצונגס זאַל.

די זיצונג האָט זיך בעשעפטיגט מיט דעם געזעץ וועגען שוועבעלעך-מאָנאָפּאָל און מיט דער הלוואה, וועלכע פּוילען בעקומט אויף דעם מאָנאָפּאָל.

אויף די אַנגריפען פון דער אָפּאָזיציע האָט געענטפערט דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי אַז דער נייער אָפּמאַך מיט דעם שוועבעלעך-קאָנצערן פון אימאַר קרעגער איז זיכער בעסער, ווי דער אָפּמאַך פון יאָהר 1925.

אַנאַליזירענדיג די אַלגעמיינע ווירטשאַפטליכע לאַגע, פיהרט אויס דער מיניסטער: 1) אַז דער איי-בערטריבענער פּעסימיזם פון דער אָפּאָזיציע איז נישט בעגרינדעט; 2) די רעגירונג וועט בשום אופן נישט דערלאָזען צו קיין אינפלאַציע, 3) די פּעסיסעס פון די בעאַמטע וועלען דערווייל נישט רעדוצירט ווערען.

דער סיים האָט דאַן אָנגענומען אין דער צווייטער לעזונג דעם אָפּמאַך מיט'ן שוועבעלעך-קאָנ-צערן און אין צווייטער שעה אַרום איז דער אָפּמאַך אָנגענומען געוואָרען אויך אין דער דריטער לעזונג.

לויט דעם אָפּמאַך בעקומט פּוילען פאַר פער-פּאַכטען דעם שוועבעלעך-מאָנאָפּאָל אַ הלוואה פון 32 מיליאָן דאָלאַר.

וואַרש. יוריסטען-קרייז וועגן ענין בריסק

אויסערגעוועהנליך שאַרפע רעדע פון פּראָצעס פון העכסטן געריכט סופינסקי. — געוו. יוס-טיץ-מינ. צאַר און איצטיגער יוסטיץ-מיניסטער ווערן געשטעלט פאַר א חברים-געריכט

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) פרייטאָג אין אָוונט איז באַ-געקו-מען אַ פערזאַמלונג פון דעם יוריסטען-קרייז אין וואַרשאַ. אויף דער טאָג-אָרדנונג האָבען זיך געפינען נאָר צוויי פראַגען: 1) ענין בריסק און אַ פאָרשלאָג אויסצושליסען פון יוריסטען-קרייז דעם געוו. יוס-טיץ-מיניסטער צאַר און דעם איצטיגען יוסטיץ-מיניסטער מיכאַלאָווסקי. אויף דער פערזאַמלונג איז מיט אַן אויסערגעוועהנליך שאַרפער רעדע וועגען בריסק אַרויסגעטרעטען דער פּרעזעס פון העכסטען געריכט סופינסקי.

נאָך איהם האָט גענומען אַ וואָרט אַן אַנדערער אַדוואָקאַט, וועלכער האָט צוו. אַנד. ערקלערט, אַז ער איז גליקליך צו הערען אַזעלכע אויפריכטיגע ווערטער וועגען דעם ענין בריסק פון העכסטען רעפּרעזענטאַנט פון דער פּוילישער גערעכטיגקייט.

דער פּראָטעסט-פאָרשלאָג וועגען בריסק איז דאַן אָנגענומען געוואָרען מיט 201 שטימען געגען 3.

איבער דעם צווייטען פונקט פון דער טאָג-אָרדנונג, וועגען דער פראַגע אויסצושליסען דעם געוו. מיניסטער צאַר און מיניסטער מיכאַלאָווסקי פון יוריסטען-קרייז האָט זיך ענטוויקעלט אַ לענגערע דיסקוסיע. עס איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז מען קען זיי פריהער נישט אויסשליסען ביז זיי וועלען נישט געשטעלט ווערען פאַר אַ חברים-געריכט. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג צו שטעלען די מיניסטאָרען צאַר און מיכאַלאָווסקי פאַר אַ חברים-געריכט.

פּרעזעס סופינסקי האָט דאַן אָפּגעגעבען אַ ערקלערונג, אַז צוליב דעם, וואָס ער איז נישט מסכים, אַז מען זאָל די מיניסטאָרען צאַר און מי-כאַלאָווסקי איבערגעבען צו אַ חברים-געריכט, טרעט ער אינגאַנצען אַרויס פון יוריסטען-קרייז.

די שטעלונג פון פּרעזעס פון העכסטען געריכט האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם אין די פּאָליטי-שע קרייזען. די נעכטיגע „א.ב.צ.", וואָס האָט אָפּגע-דרוקט פּרעזעס סופינסקיס רעדע איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

איבערגעגעבען דעם בעשולדיגונגס-אקט

וועגן געפאַנגענע אטענטאט אויפן מאַרשאַל פּילסודסקי

דעם 29. ד. ח. וועט פאָרקומען דער פּראָצעס

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש). נעכטען איז איבערגעגעבען געוואָרען די אַרעסטירטע יאַגאָד-ווינסקי, דזענקעלזווסקי, טראַכ'מאַוויטש, ביעלקאָווסקי און מאַרקאָווסקי, מיטגלידער פון דער פּ.פּ.ס.-ישער באַיובקע, דעם בעשולדיגונגס אַקט, לויט וועלכען זיי ווערען אָנגעקלאָגט אין אָרגאַניזירען אַ פער-שווערונג און צוגרייטען אַ באָמבען-אַטענטאַט אויפ'ן מאַרשאַל פּילסודסקי.

לויט'ן בעשולדיגונגס-אַקט האָט יאַגאָדזינסקי אויף אַ פערזאַמלונג כון די פערשווערער, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 10 ... ... ערקלערט, אַז היינט וועט ער וואַרפען אַ באָמבע אויפ'ן אויטאָ פון מאַרשאַל פּילסודסקי. די אויפגאַבע פון די איב-ריגע בעשולדיגטע האָט געזאָלט בעשטעהען אין בעשיצען דעם אויטאָ, בכדי יאַגאָדזינסקי'ן צו ער-מעגליכען דאָס אַנטלויפען.

בעת דער פערזאַמלונג איז געקומען עפּעס א געהיימנישפולער זאַן, מיט וועלכער יאַגאָדזינ-סקי האָט זיך געסודעלט. דער אומבעקאַנטער איז דאַן אוועקגעגאַנגען און איז שפּעטער ווידער צו-ריקגעקומען. יאַגאָדזינסקי האָט דאַן ערקלערט, אַז היינט וועט קיין „ארבייט" נישט זיין, ווייל די פּערזאָן, וועגען וועלכער עס געהט וועט נישט אַ-רויספאָהרען אין דער שטאָט אריין.

ווי עס האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען איז דער אומבעקאַנטער געווען פּאַנצישעק מאַרקאָווסקי, וועלכער האָט געהאַט די אויפגאַבע צו אָבסערווי-רען דעם מאַרשאַל פּילסודסקי.

די אַרעסטירטע האָבען זיך נישט מודה געווען.

דער פּראָצעס וועט פאָרקומען דעם 29. ד. ח. צווישען די עדות, וואָס וועלען אַרויסגערופען צום פּראָצעס געפינען זיך אויך די מיניסטאָרען בעק און סקלאַדקאָווסקי.

מיליטער-דינסט פאַר פרויען

אַ משונה'דיגער פּראָיעקט פון מאַראַ-טשעווסקי'ס פרוי

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) א גרויסע סענסאַציע האָט אין וואַרשאַ אַרויסגערופען דער פּלאַן, וואָס עס האָט אויסגע-אַרבייט די פרוי מאַראַטשעווסקא וועגען בירגער-ליכע פאַר פרויען, וואָס וועלען אלט ווערען 18 יאָהר מוזען אָפּהאַלטען א אנדערטהאַלבען יעהריגען מיליטער-דינסט. זיי וועלען וואוינען אין קאַזאַרמען אונטער קאָמאַנדע און שאַרפער דיסציפּלין און זיי וועלען אויך אַזאַ אופן צוגעגרייט ווערען צו דעם אזוי-גערופענעם בירגער-דינסט.

דער פּלאַן פון פרוי מאַראַטשעווסקא האָט אַ-רויסגערופען א גרויסע דיסקוסיע אין דער פּרעסע. די רעכטע צייטונגען טרעטען שאַרף אַרויס געגען פּלאַן און ווייזען אָן, אז צו אַזאַ משונה'דיגען איינ-פאַל וועגען פערמיליטאַריזירען די פרוי האָט מען זיך אפילו אין סאָוויעט-רוסלאַנד נאָך נישט דער-טראַכט.

אַרעסטירט דעם געוו. סענאַטאָר דייטשער אין קראָקא

קראָקאָ, 17 (טעלעפאָניש) אין קראָקא האָט געמאַכט א קאָלאָסאַלען רושם דער אַרעסט פון געוו. סענאַטאָר אין אָנגעזעהענעם אגודה פיה-רער משה דייטשער, וועלכער ווערט צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט אונטער דער אָנקלאַגע פון מליכה פעררעט.

ה' דייטשער איז אַן אייגנטימער פון א דרו-קעריי אין קראָקא. אין דער דרוקעריי האָט זיך געדרוקט אַן אידישע צייטשריפט „כלאָפּסקיע זשיטשיע". עס איז אויך אַרעסטירט געוואָרען דער רעדאַקטאָר פון דער צייטשריפט מאַרצין זאַשלי.

מאַראַיאַהין איז אונטער'ן חשד פון געהע-רען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אַרעסטירט געוואָרען א טאָכטער פון ה' דייטשער. זי איז אָבער דורכ'ן געריכט בעפרייט געוואָרען.

נישט קוקענדיג אויף דער אינטערווענץ פון פּרעזעס פון דער קראָקאווער קהלה ד"ר לאַנדוי, איז ה' דייטשער פון אַרעסט נישט בעפרייט גע-וואָרען.

זיך געעפענט די קאָנפערענץ פון דער אייראָפּעאישער אוניע

גענף, 17 (ספּ. טעל.) פרייטאָג 11 אזייגער אין דערפריה איז פאָרגעקומען די ערעפנונג פון דער צווייטער סעסיע אין דער אייראָפּעאישער אוניע.

געעפענט די קאָנפערענץ האָט דער פראַנ-צויזישער אויסערן מיניסטער בריאַן, אין זיין רע-דע האָט ער ארומגערעדט די אויפגאַבען פון דער קאָנפערענץ און אויפ'ן ערשטען פּלאַן האָט ער אַרויסגערוקט די פראַגע וועגען לאַנדווירטשאַפט-ליכע קרעדיטען פאַר די מלוכות פון צענטראַל און מזרח אייראָפּא.

דער איטאַליענישער אויסערן-מיניסטער גראַנדי האָט איינגעטראָגען א פאָרשלאַג איינצולאַדען צו דער קאָנפערענץ סאָוויעט-רוסלאַנד און טערקיי.

דער ענגלישער אויסערן מיניסטער הענדער-סאָן לעגט פאָר איבערצושיקען דעם איטאַליענישען פאָרשלאַג אין דער קאָמיסיע וואָס דאַרף אויסאַר-בייטען די טאָג-אָרדנונג.

גרויסער שטורם-ווינד איבער בערלין

אַ סך פּערזאָנען זענען פערוואונדעט געוואָרען

בערלין, 17 (ספּ. טעל.) נעכטען אין אָוונט איז איבער בערלין און דער אומגעגענד אדורך א געוואַלדיגער שטורם. דער שאָדען פון דעם שטורם איז זעהר גרויס.

צוליב דעם וואַלקען ברוך און די ארומפאַלענדיגע שילדען זענען א סך פּערזאָנען פערוואונדעט געוואָרען. פאַר איינעם פון די בערלינער קינאָס אין צענטער פון דער שטאָט, זענען דריי פרויען אנידערגעוואָרפען געוואָרען אויף דער ערד דורך אראָפּפאַלענדיגע גרויסע רעקלאַמע טאַבליצע און זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. א ענהלי-כען פאַל האָט פּאַסירט אויף דער קורפירשטענ-דאַם. וואו 5 פּערזאָן זענען פערוואונדעט גע-וואָרען.

ריזיגער לאקאוט
אין דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטריע
א האלבער מיליאן ארבייטער בלייבען אהן ארבייט

לאנדאן, 17 (טי) צוליב דעם וואס די אונטערהאנדלונגען אין דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטריע זענען איבערגעריסען געווארען, האבען די ארבייטסגעבער ערקלערט א לאקאוט, וואס איז היינט שבת 12 א זייגער אריין אין קראפט. דער לאקאוט נעהמט ארום ביז 260 טויזענט מאן.

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.) דער לאקאוט איבער 260 טויזענט ארבייטער איז שוין א געשעהענער פאקט. די לאגע קען זיך נאך פערערגערען אין די צאהל ארבייטער וואס וועלען פערלירען זייער ארבייט אין דער דאזיגער אינדוסטריע-צווייג וועט אינגאנצען דערגרייכען ביז א האלבען מיליאן.

זיך פערענדיגט דער קויהלען-שטרייק אין ענגלאנד

לאנדאן, 17 (טי) אויף דער קאנפערענץ פון די קויהלען-ארבייטער, וואס איז שבת פארגעקומען אין קארדיף איז מיט 169 שטימען געגען 72 בעשלאסען געווארען צו פערענדיגען דעם שטרייק.

די ארבייט ווערט אויפגענומען מאנטאג אינ דערפריה.

50 דערהרג'עטע און 100 פערוואונדעטע
בעת דער ערדציטערניש אין מעקסיקא

לאנדאן, 17 (טי) פון מעקסיקא מעלדעט מען, אז בעת דער ערד-ציטערניש אין גוואטעמאלא איז דארט איינגעפאלען א קירכע אין וועלכער עס איז גראד פארגעקומען א גאטעסדינסט. 50 פערזאן זענען דערהרגעט געווארען און איבער 100 פערוואונדעט.

800 טויזענד קראנקע אויף גריפע אין בערלין

בערלין, 17 (ספ. טעל.) די עפידעמיע פון גריפע האט אין בערלין אנגענומען דעם כאראקטער פון דראהענדער קאטאסטראפע. אלע שפיטאלען, סיי די פריוואטע, סיי די שטאטישע זענען איבערפולט מיט קראנקע. בכדי אנגענומען צו ווערען אין א שפיטאל, מיז מען צושטעלען א צייגניש פון א דאקטאר, אז די קראנקהייט טראגט א געפעהרליכען כאראקטער און דראהט דעם קראנקען מיט טויט. די צאהל קראנקע אויף גריפע ווערט אין בערלין בערעכנעט אויף 800 טויזענד מאן.

פאסטולאטען פון די סאוויעטען
צו דער פארשטעהענדיגער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

בערלין, 17 (ספ. טעל.) די בערלינער פרעסע ברענגט פאלגענדע ידיעה פון מאסקווע: די סאוויעטען-רעגירונג האט צוגעשיקט צו איהרע פערטרעטער אין בערלין, פאריז, לאנדאן, טאקיא, רוים, אסלא, טעהעראן און ווארשא די פאלגענדע ערקלערונג וועגען דעם ארט און פארזיץ פון דער פארשטעהענדיגער ענטוואפענונגס קאנפערענץ.

די סאוויעטען פאדערען קודם כל, אז בנוגע אלע אנטיילנעהמער פון דער קאנפערענץ זאל אפגעהיטען ווערען דער פרינציפ פון גלייכהייט, וואס דאס איז נישט, לויט דער בעהויפטונג פון די סאוויעטען, אפגעהיט געווארען אויף די פריהערדיגע קאנפערענצען.

די צווייטע פאדערונג פון די סאוויעטען איז, אז דער פארזיצער פון דער קאנפערענץ זאל געוועהלט ווערען אויף דער קאנפערענץ גופא. עס קאן נישט זיין פארזיצער פון דער קאנפערענץ א פארשטעהער פון א מליכה, וועלכע איז פרינציפיעל געגען דער ענטוואפענונג, ווי אויך פון א מלוכה, וועלכע פיהרט א גרויסע בעוואפענונגס אינדוסטריע.

וואס אנבעלאנגט דעם ארט פון דער קאנפערענץ, פאדערט די סאוויעטישע נאטע, אז זי זאל פארקומען אין א שטאט וואו עס זאל קאנען גאראנטירט ווערען די אבסאלוטע רוהע און זיכערקייט. אלס אזא שטאט קאן גענף נישט בעטראכט ווערען.

פריידענקער וועלען נישט אפהאלטען זייער קאנגרעס אין ווארשא

אויף דעם לעצטען קאנגרעס פון די פריידענקער איז געהאט בעשלאסען געווארען דעם נאהענטען קאנגרעס צונויפצורופען אין ווארשא. איצט האט דער פרעזעס פון פוילישען פריידענקער-פערבאנד בעקומען א בריף פון פרעזעס פון אינטערנאציאנאלען פערבאנד פון פריידענקער, אז דער קאנגרעס וועט אין ווארשא נישט קאנען פארקומען. אין דעם בריף ווערט געזאגט:

„דער כבוד פון אינטערנאציאנאלען פערבאנד פון פריידענקער ערלויבט איהם נישט צו גענייסען פון דער גאסטפריינדליכקייט פון א רעגירונג, וועלכע טרעט אויף אזא מיאוס'ען אופן די רעכט פון געדאנק. מיר קאנען אויך נישט אויף אזא אופן בעלייריגען אלע קרבנות פון אונטאלעראנץ, דיקטאטור און רעאקציע. מיר וועלען אלזא ווארטען אויף בעסערע צייטען, ווען מיר וועלען קאנען צונויפרופען דעם קאנגרעס אין אייער שעהנעם און טיכטיגען לאנד".

אויף דעם דאזיגען בריף האט דער פארזיצער פון פוילישען פערבאנד פון פריידענקער געענטפערט מיט א פראטעסט געגען ענדערען דעם בעשלוס, וואס איז אנגענומען געווארען אויף דעם לעצטען קאנגרעס און געגען דער אפשאצונג פון דער לאגע אין פוילען אהן א פערשטענדיגונג מיט די ארטיגע פריידענקער.

אויספארשונג געגען די רומענישע אנטיסעמיטען

בוקארעשט, 4 (ספ. טעל.) נאך א דורכגעפיהרטער אויספארשונג האט די פראקוראטור אנערקענט, אז די אנטיסעמיטישע ארגאניזאציעס „אייזערנע גווארדיע" און „מלאך מיכאל" שטעלען מיט זיך פאר אנ'עפענע ליגע נעגאהר. געגען זיבען מיהער פון די ארגאניזאציעס, דערונטער נעגען דעם לידער פון די רומענישע אנטיסעמיטען קאדרעאנו, איז פערפיהרט געווארען אנ'אויספארשונג. דער אינערן-מיניסטער מיכאלאקי האט געהאלטען פאר דעם קעניג א בעריכט וועגען די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג.

העלדענטאט פון א יודישען גימנאזיום-לעהרער
ראטעוועט א 12 - יעהריג יונגעל פון וואסער

(2) דער לעהרער פון יודישען גימנאזיום אין פעטריקאוו ס. מאקאווסקי, האט פערבייגעהענדיג די סאדוצוועקע, הינטער פעטריקאוו, דערהערט הילף רופען. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער אייז האט נישט אויסגעהאלטען אונטער א 12 יאהריגען שילער, וועלכער האט זיך געגליטשט און דער שילער איז איינגעפאלען אין וואסער. ה' מאקאווסקי האט ריזיקירענדיג מיט זיין אייגען לעבען זיך געווארפען אין וואסער און האט דעם שילער ארויסגעראטעוועט. מ'האט איהם ערטיילט הילף. דעם העלדישען לעהרער האט דער עולם געמאכט א גרויסע אוואציע.

דער ציוניסטישער קאנגרעס ווערט אפגעלעגט ביז מאי

לאנדאן, 17 (יט"א טעלעגראפיש).

די גענעראל-דעבאטע אויף דער סעסיע פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט האט זיך קאנצענטרירט אויף דער פראגע וועגען דער פינאנציעלער לאגע אי דער בעוועגונג און וועגען דעם טערמין פון קאנגרעס.

ה' פארבשטיין האלט, אז ס'איז נויטיג זיך איצט צו קאנצענטרירען אויפ'ן פערשטארקען די פינאנציעלע מיטלען און ער איז דערפאר געגען דעם, אז דער קאנגרעס זאל פארקומען אין פעברואר.

סימאן מארקס אפשטעלענדיג זיך אויפ'ן בעריכט, וואס כ'האט אפגעגעבען ד"ר ווערנער סענאטאר פיהרט אויס, אז די גאנצע ענערגיע מוז איצט געווענדעט ווערען אויף דער זאמעל-אקציע.

דעפ. גרינבוים דאגעגען האלט, אז דער קאנגרעס דארף נישט אפגעלעגט ווערען. דאס וואלט ענטוישט די ברייטע מאסען, דאס צושטאנדקומען פון קאנגרעס איצט וועט צו העלפען אויף דער זאמעל-אקציע.

אויך מאיר גראסמאן איז געגען אפלעגען דעם קאנגרעס. מאריס העקסטאר זאגט זיך ארויס פאר אפלעגען און הארי סאקער ערקלערט, אז אויב ס'איז נויטיג, קען די איצטיגע סעסיע וועהלען א נייע עקזעקוטיווע.

לאנדאן, 17 (יט"א טעלעגראפיש).

די קאמיסיעס ארבייטען זעהר אינטענסיוו. די פאליטישע קאמיסיע האט אפגעהאלטען א זיצונג, וועלכע האט געדויערט אהן איבעררייס 13 שעה. פראפ. וויצמאן האט אפגעגעבען א בעריכט וועגען די אונטערהאנדלונגען פון דער יודישער אגענץ מיט דער ענגלישער רעגירונג. דער ערשטער טייל פון די אונטערהאנדלונגען איז שוין פערענדיגט. איצט קומט דער צווייטער טייל — די פראגען וועגען עמיגראציע און קאנסטיטוציע.

פראפ. וויצמאן דערקלערט, אז ביים צווייטען טייל פון די אונטערהאנדלונגען וועט ער זיך נישט בעטייליגען.

לאנדאן, 17 (יט"א טעלעגראפיש).

די פאליטישע קאמיסיע האט אויף איהר זיצונג אנגענומען א בעשלוס אפצולעגען דעם קאנגרעס ביז מאי. די רעזאלוציע וועט אפגעשטימט ווערען שבת ביינאכט אויף דער פלענאר זיצונג פון אקצ. קאמיטעט.

ענדגילטיגער צוזאמענשטעל פון דער אסיפת-הנבחרים אין ארץ-ישראל

ירושלים, 17 (יט"א טעלעגראפיש).

דער ענדגילטיגער צוזאמענשטעל פון דער אסיפת-הנבחרים אין א"י וועט זיין פאלגענדער: אויף די 71 מיטגלידער זענען פון דער ארבייטער-ליסטע געוועהלט געווארען 32, רעוויזיאניסטען—15, ספרדים—6, מזרחי—5, אלגעמיינע ציוניסטען—4, פרויען—3, תימנים—3, לינקע פועלי-ציון, באראכאוו-גרופע און השומר-הצעיר — צו 1.

ראדיא-פראגראם
זונטאג, דעם 18 יאנואר

10.15 טראנסמיסיע פון גאטעסדינסט אין דער פויזנער קאטעדראל. 11.58 צייט-סיגנאל. 12.15 סימפאנישער פריהמארגען. 15.20 מוזיק פון ווארשא. 15.40 קינדער-פראגראם. 16.10 לאדזער פאסט קעטעל. 16.30 גראמאפאן-פליטען. 16.40 דאס לעבען פון געוויקסען (פארלעזונג). 16.55 גראמאפאן-פליטען. 17.15 אנגענעהמע און נוצליכע אינפארמאציעס. 17.40 פאפולערער קאנצערט. 19.00 פערשידענעס. 19.25 פעליעטאן. 19.40 פראגראם אויף מארגען. 19.25 „פון פיר הונדערט יאהר". 1950. לאדזער ספארט קאמוניקאט. 20.00 אודיציע פון קאטאוויץ. 20.30 פארטעפיאן - רעסיטאל פון טאמארא באי. 21.10 ליטעראריש-סעטירישע שצה. 21.25 פאפולערער קאנצערט. 22.00 פארלעזונג 22.15 קאנצערט אויף אנ'אלט מיט קלאוויר-בעגלייטונג. 22.35 קאמוניקאטען, טאנץ-מוזיק.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג זונטאג, דעם 18-טען יאנואר

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג. —

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20
היינט, זונטאג, ד. 18 יאנ., 8.30 אווענד
קומט פאר דער דריטער
גרויסער פאלקס-קאנצערט פון
חיה'לע גראבער
געוו. שוישפילערין פון „הבימה"
איז ליד און דראמע
פאלקס בילדער .·. קינדער מעשה'לעך
גאסען לידער .·. חסידי'שע נגונים
בילעטען צו פאפולערע פרייזען פון 75 גר. ביז 3.50 זוין צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע

מאנקורענצלאזער רעפערטואר
פון קלאנג-פילם-טעאטער „CAPIOL"
די באהעטסטע שלאגער-פראגראמען!
„ווייסע שאטענס"
מיט Raquel Tores, Bonte Blue
„פאראדע פון פאראמאונט"
מיט Mauryce Chewalier, Denis King, Clara Bow Nancy Carol, Ewelin Brent, Gary Cooper, Georg Bancroft
„רעווי האליוואוד"
מיט Hanka Ordonówna, Karol Hanusz
„קעניג פון די בעטלער"
מיט Denis King, Janette Mc Donald
„געשפענסט פון דער אפערע"
מיט Lon Chaney אין דער טיטעלראלע
„פארוטשניק ארמאנד"
מיט Ramon Nowarro

Dr. med. S. MAŁOWIST
ספעצ.-ארצט פאר האלז, נאז און אויערען-קראנקה.
גדאנסקא 37, טעל. 115-93
ארדינירט פון 12–2 און פון 3–4 נאכמיטאג.

היינט און פאלג. טעג!
מיט א זיגרייכען ערפאלג איבער אלע הויפט-שטעט פון דער וועלט, האט געוואונען די הערצער און די געדאנקען פון די צושויער דער אומפערגלייכליכער קעניג פון די זינגערס
Maurice CHEVALIER
וועלכער פערכשופט די צוהערער מיט זיין פראכטפולער שטימע און לידער אין פילם א. נ.:
„ליבעס-פאראדע"
די ראלע פון דער דעספאטישער קעניגין פירט אויס די הערליכע און ענטציקענדע
JANETE MAC DONALD
דער פילם איז א ליבעס-ליד פון שענסטן ליבעס-פארל
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 אבענטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 12 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזען.

לאָדז, 18 יאַנואַר 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 18 יאַנואַר 1931

נאַטאַן שטרויס

דער פערשטאָרבענער גרויסער פילאַנטראָפּ

געשטאָרבען נאַטאַן שטרויס, איינער פון די גרויסע אַמעריקאַנער יודען, וואָס האָבען אין די לעצטע יאָהרען פיל פון זיך געלאָזט הערען מיט זיין צדקה און גרויסער פילאַנטראָפּישער אַרבייט, וואָס ער האָט ענטוויקעלט אין אַמעריקא און אויך אין פּאַלעסטינא.

דער נאָמען שטרויס געהערט צו די פּאָפּולערסטע אין אַמעריקאַנער יודענטום. דאָס זענען די קינדער פון יענע דייטשע יודען, וואָס זענען אין דער ערשטער העלפט פון פאָריגער יאָהרהונדערט אויסגעוואַנדערט פון קליינע שטעטלעך, איבערהויפט פון בייערען קיין אַמעריקא. דאָס איז געווען די צייט ווען אין מדינת בייערען האָט געהערשט אַ געזעץ, לויט וועלכען, נאָר דער בכור פון דער יודישער פאַמיליע האָט געמעגט חתונה האָבען אַלע אַנדערע קינדער האָבען געמוזט יוצא זיין די מצוה מיט'ן ברודער און אַליין בלייבען נישט פערהייראַט. אָט די גזירה האָט געצוואונגען יודען, וואָס זענען געווען געבענשט מיט אַ סך קינדער, אויסצעוואַנדערען און ד ימענשען האָבען זיך געווענדעט צו דער נייער וועלט, קיין אַמעריקא, וואָס איהרע טויערען זענען דעמאָלט געווען אָפען פאַר אַלע געיאָגטע און געפּלאָגטע. צו דער קאַטעגאָריע וואַנדערער האָט געהערט דער אַלטער קאַזאַר שטרויס פון אַטענבורג אין בייערען, וועלכער איז מיט זיינע פיר קינדער אַוועק קיין אַמעריקא.

און די פאַמיליע שטרויס איז אַריין ווי מען זאָגט, מיט'ן רעכטען פיס אין גאָלדענעם לאַנד, דער פאָטער האָט זיך גלייך גענומען צום מסחר און האָט מיט דער צייט ענטוויקעלט די גרעסטע גלאָז־ און פאַיאַנס־אינדוסטריע אין לאַנד. כמעט אין אַלע גרעסערע שטעט, פון אַמעריקא האָט די פירמע איהרע פיליאַס און עס רעכענט זיך פאַר איינע פון די רייכסטע און סאָלידסטע פירמעס אין לאַנד.

שפּעטער, ווען די זיהן זענען אויסגעוואַקסען, האָבען זיי איבערגענומען די געשעפטען און האָבען זיי דערפיהרט צו דער העכסטער מדריגה. אָבער מיט'ן וואוקס פון זייער פערמעגען זענען זיי אויך געוואַקסען, סיי אַלס מענשען, סיי אַלס יודען. דער בעריהמסטער צווישען זיי איז געווען סאָלאָמאָן שטרויס, וועלכער האָט געמאַכט אַ פּאָליטישע קאַריערע, איז געווען אַמבאַסאַדאָר פון די פערייניגטע שטאַטען אין טערקיי, און שפּעטער געווען אַפילו מיניסטער און איז אומעטום אויפגעטראָטען אַלס שטאָלצער יוד, אַ צווייטער ברודער איז געווען איזידאָר שטרויס, דער פאַכמאַן און מעצענאַט, וועלכער איז צוזאַמען מיט זיין פרוי טראַגיש אומגעקומען בעת דער בעריהמטער קאַטאַסטראָפע מיט'ן שיף „טיטאַניק". דער דריטער שטרויס איז דער איצט פערשטאָרבענער נאַטאַן.

דאָס איז געווען אַ טיפּ פון גרויסען פילאַנטראָפּ אין אַמעריקאַנער מאַסשטאַב. אַזוי ווי ער האָט קיין קינדער נישט געהאַט האָט ער זיך אינגאַנצען איבערגעגעבען דער פילאַנטראָפּיע, זיין ספּעציאַליטעט איז געווען קינדער־פערזאָרגונג. ער האָט אַ סך מיליאָנען אויסגעגעבען אויף צו פערשפּרייטען און פּאָפּולאַריזירונג פון די פּאַסטעריזירטע מילך פאַר קינדער. אַזוי ווי ער האָט געוואָלט עפּעס טון ספּעציעל פאַר יודען, איז ער געפאָהרען קיין ארץ־ישראל און לויט דער אַלטער טראַדיציע האָט ער דאָרט געבויט שפּיטאָלען, האָט געגעבען גרויסע סומעס אויף צו בעקעמפען די מאַלאַריע. אָבער ער האָט אַרויסגעוויזען פערשטענדעניש פאַר פּאָליטישע ענינים, ער איז געווען איינער, וואָס איז געשטאַנען אין דער שפּיץ פון אַמעריקאַניש־יודישען קאָנגרעס און האָט די אונטערנעהמונג פינאַנציעל געשטיצט.

מיט'ן טויט פון נאַטאַן שטרויס געהט פון דער וועלט איינער פון די גרעסטע יודישע פילאַנטראָפּען, אַ מענש מיט אַ ברייטען פערנעהם און אַ גרויס יודיש האַרץ. גלייכצייטיג ענדיגט זיך די ראָל, וואָס די פאַמיליע שטרויס האָט געשפּילט אין אַמעריקאַניש־יודישען לעבען.

עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז נאָר דער צווייטער דור פון די ערשטע עמיגראַנטען, רוקען זיך אַרויס אויף די ערשטע ערטער און שפּילען אַ ראָל אויך אין יודישען לעבען. דאַגעגען דער דריטער דור, לאָזט פון זיך זעלטען עפּעס הערען. אָדער די אייניקלעך פערשווינדען אינגאַנצען אין אַמעריקא נער „שמעלץ־טאָפּ", ווי זאַנגוויל האָט עס אַמאָל אָנגערופען. אָדער זיי געהען אינגאַנצען אַראָפּ פון דער סצענע. בנוגע די שטרויסען, זעהט מען יעדענפאַלס נישט ווער פון די יורשים אַזוי ווייט ווי זיי זענען דאָ, זאָל זיך שטעלען אין די רייהען און פערנעהמען דעם אָרט און דאָס מוז מען שטאַרק בעדויערען.

ש. י. סטופּניצקי

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל פאַר לונגען און האַרץ־קראַנקהייטען
בעשטראַהלונגען און קינסלישע בערג־זון.
נעהמט אָן אין דערהיים פון 3–5.

די נעפּעל־קאַטאַסטראָפע אין בעלגיען

ווערט ענדליך אויפגעקלערט

אַלע געדענקען דעם געוואַלדיגען טומעל, וועלכען עס האָט מיט אַ געוויסער צייט צוריק אַרויסגערופען די קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט פּאַסירט אין דער געגענד פון ליעזש, אין בעלגיען. בשעת אַ געדיכטען נעפּעל זענען צעהנדליגער מענשען פּלוצים קראַנק געוואָרען און זענען געשטאָרבען ביי גאַנץ רעטזעלהאַפטיגע אומשטענדען. עס זענען געמאַכט געוואָרען די פערשידענסטע השערות, כדי אויפצוקלערען די סיבות פון די פּלוצלינגע ערקראַנקונגען און טויט־פאַלען. עס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען די מיינונג, אַז די מענשען זענען קראַנק געוואָרען פון דעם גיפטיגען שטויב, וואָס האָט זיך געפונען אין דעם נעפּעל און וואָס איז געקומען פון דער מדבר סאַכאַרא. אָבער גלייכצייטיג איז אויך געווען אַ געדיכטער נעפּעל איבער פראַנקרייך און שפּאַניען און פונדעסטוועגען איז דאָרט צו אַזעלכע טראַגישע פאַלען נישט געקומען.

עס זענען געווען נאָך פערשידענע אַנדערע מיינונגען, וואָס האָבען געדאַרפט אויפקלערען די געהיימנישפולע טויט־פאַלען, אָבער אַלע האָבען נישט געקאָנט אויסהאַלטען קיין ערנסטע קריטיק.

עס שיינט אָבער, אַז איצט איז געקומען אַ ריכטיגע אויפקלערונג פון דער פּאַסירונג און ווי שטענדיג אין אזא פאַל, ווייזט זיך אַרויס איז די זאַך פיל איינפאַכער, ווי מען האָט געמיינט.

די סיבה פון די טראַגישע פאַלען קלערט אויף דער האָלענדישער פּראָפעסאָר שטארם, זי ליגט אין די לאָקאַלע בעדינגונגען פון אָרט, וואו די פאַלען זענען פאָרגעקומען, אין דער דערמאָהנטער גע־גענד געפינען זיך פיל פאַבריקען, וואָס אַרבייטען אויס פערשידענע גיפטיגע שטאָפען. די לופט דאָרט איז אַזוי אַדורכגעזאַפּט מיט די גיפטיגע סובסטאַנ־צען, אַז אין דער דערמאָהנטער געגענד וואַקסט כמעט קיין שום זאַך נישט. עס קאָן דאָרט אויך נישט זיין קיין שום פיה־צוכט, אַפילו די עלעק־טרישע לעמפלעך פערלירען דאָרט אַ סך שנעלער זייער דורכזיכטיגקייט, ווי אומעטום.

אין די טעג פון 1., 2. און 3־טען דעצעמבער איז איבער דער געגענד אַדורכגעגאַנגען אַ נעפּעל. די לופט בכלל איז געווען אַ קאַלטע. דאַגעגען די אויבערשטע שיכטען פון דער לופט זענען אָנגע־וואַרימט געוואָרען פון די זונען־שטראַהלען. דער אויספיהר דערפון איז אַ גאַנץ איינפאַכער. די קאַלטע שווערע לופט האָט זיך נישט געקאָנט אויפ־הויבען און אַזוי אַרום איז נישט פאָרגעקומען קיין נאָרמאַלע ווענטילאַציע פון דער אַטמאָספערע. דערצו האָט נאָך אין דער לופט געהערשט אַ פול־שטענדיגער שטילשטאַנד, אַזוי, אַז די שיכטען לופט, וואָס זענען געווען נאָהענט צו דער ערד צו, זענען אינגאַנצען דורכגעזאַפּט געוואָרען מיט די גיפטיגע שטאָפען, וועלכע טראָגען זיך דאָרט אַרום אין גרויסע מאַסען אַפילו ביי נאָרמאַלע בעדינגונגען.

די קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט פּאַסירט אין בעל־גיען, האָט אַ קאָלאָסאַלע וויסענשאַפטליכע און פּראַקטישע בעדייטונג. דאָס איז ווי אַ גרויסער עקספּערימענט, וואָס איז אַדורכגעפיהרט געוואָ־רען דורך דער נאַטור גופא און בעווייזט, וואָסער קאָלאָסאַלע בעדייטונג עס בעזיצט די נאָרמאַלע און ראַציאָנעלע ווענטילאַציע פון דער לופט, סיי אין גרויסען, סיי אין קליינעם מאַסשטאַב.

—:o:—

דאָס גלעזעל טיי אין בעלוועדער

מיט'ן אנטייל פון פּולק. קאַסטעק ביערנאַצקי

מיר האָבען שוין געהאַט מיטגעטיילט, אַז אין בעלוועדער איז פאָרגעקומען אַן אויפנאַהמע ביי דער פרוי פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אַז אויף דער אויפנאַהמע איז געווען דער פּרעמיער סלאַוועק און אַ רייה מיניסטאָרען און אָנגעזעהענע פאָר־שטעהער פון דער פּאָליטישער וועלט און אַז אָב־וועזענד איז אויך געווען דער שעף פון דער טורמע אין בריסק בשעת דאָרט האָבען זיך גע־פונען די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען, פּולק. קאַס־טעק־ביערנאַצקי.

וועגען דער דאָזיגער פּאָליטישער דעמאָנס־טראַציע שרייבט דער „ראָבאָטניק":

„די סיים־אינטערפּעלאַציע האָט פאָרמולירט קאָנקרעטע, גענויע בעשולדיגונגען אויף דעם אַד־רעס פון פּולק. קאַסטעק־ביערנאַצקי. אונצעהליגע פאָרשטעהער פון דער וויסענשאַפט, ליטעראַטור, אַדוואָקאַטור, רעזאָלוציעס פון אַרבייטער־פערזאַמ־לונגען, פון סטודענטישע מיטינגען פאָדערען דורכ־צופיהרען אַן אויספאָרשונג און צו בעשטראָפען די שולדיגע. אַ טייל בלעטער, וואָס אונטערשטיצען די רעגירונג. האָט צוגעזאָגט און זאָגט אויך ווייַ־טער צו, אַז עס וועט דורכגעפיהרט ווערען די אויספאָרשונג און אַז די שולדיגע וועלען בע־שטראָפט ווערען. דער סענאַט האָט נאָך נישט אָנגענומען קיין שטעלונג צו דער אינטערפּעלאַ־ציע פון סיים. און דערווייל מאַניפעסטירען דער מאַרשאַלעק פון סענאַט, דער פּרעמיער און דער אַמטירענדיגער לייטער פון דער אַרמעי זייער סאָ־לידאַריטעט מיט דעם פּולק. קאַסטעק־ביערנאַצקי אַלזא אונטער דער שוץ פון פרוי מאַרשאַל פּילסודסקי נעהמען זיי אויף זיך די מאָראַלישע פעראַנט־וואָרטליכקייט פאַר בריסק. דאָס זענען איבער־ראַשענדיגע זאַכען, אָבער גלייכצייטיג פּולקאָם־קלאָרע, אַזוי קלאָרע, אַז זיי וועלען מסתם עפענען די אויגען די, וועלכע האָבען ביז איצט זיך גע־מאַכט, אַז זיי זעהען נישט דעם גאַנצען פערצווייַ־פעלטען אמת פון דער בריסקער ווירקליכקייט".

דאָס לעבען פון די יודישע פערשיקטע אין אַרכאַנגעלסק

דער גרעסטער טייל פון זיי זענען געוו. נעפּליים

ריגע, (יט"א) אַ בעקאַנטער ריגער יודישער סוחר האָט זיך די טעג צוריקגעקעהרט פון זיין רייזע קיין אַרכאַנגעלסק ("אַטען־פערבאַנד"), וואו ער איז געווען אין געשעפטליכע ענינים. זייענדיג אין אַרכאַנגעלסק, האָט ער געהאַט די מעגליכ־קייט זיך צו בעקענען מיט'ן לעבען פון די אָר־טיגע פערשיקטע, בפרט די יודישע.

אין אַ געשפּרעך מיט'ן ריגער יט"א־קאָרעס־פּאָנדענט האָט ער איבערגעגעבען פאָלגענדעס: פאַר דער מלחמה האָט אַרכאַנגעלסק געצעהלט סך־הכל עטליכע צעהנדליג טויזענד איינוואוינער. איצט בעטרעפט די בעפעלקערונג איבער 100.000. עס וועט אָבער זיין אַ טעות צו מיינען, אַז אַרכאַנ־געלסק בעזיצט אַזעלכע אייגענשאַפטען, וואָס זאָ־לען זיין בכוח צוצוציהען צו זיך נייע מענשען. די צעהנדליגער טויזענדער מענשען זענען קיין אַרכאַנגעלסק געקומען נישט פרייוויליג, נאָר מען האָט זיי אַהער געבראַכט מיט געוואַלד. דאָס זענען אַלץ פערשיקטע, וואָס האָבען מיט עפּעס כער־זינדיגט און מוזען דאָ אָפּקומען די שטראָף. די פערשיקטע צוטיילען זיך אין צוויי קאַטעגאָריעס: אַזעלכע, וואָס געפינען זיך אין קאָנצענטראַציע־לאַגער, און די, וואָס לעבען אין דער פרייהייט.

לויט די ידיעות, וואָס עס האָט זיך איינגעגעבען צו זאַמלען, געפינען זיך איצט אין אַרכאַנגעלסק אַרום 5000 יודישע פערשיקטע.

די קריסטליכע פערשיקטע זענען כמעט אַלע פּאָליטישע, בעת צווישען די יודישע פערשיקטע זענען קיין „פּאָליטישע פערברעכער" כמעט אינגאַנ־צען נישטאָ. דאָס זענען אַלץ „לישענצעס", געוו. נעפּליים. דער חטא פון אַ סך בעשטעהען בלויז אין דעם, וואָס זיי זענען נישט געווען ביכולת אָפּצוצאָהלען דעם גרויסען שטייער, וואָס איז אויף זיי אַרויפגעלעגט געוואָרען א. אַז. וו.

אַ סך פון די פערשיקטע האָבען זיך גאַנץ נישקשה איינגעאָרדענט. אַזוי ווי די בעוועגונג אין שטאָט איז אונגעהויער גרויס, זענען אַ סך געוואָרען פוהרלייט און פערדינען אויף חיונה. אַנדערע ווידער האַנדלען אויפ'ן מאַרק וכדומה. די מעהר אינטעליגענטע פערשיקטע אַרבייטען אין דער פערוואַלטונג פון קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער, וואָס שטעלט מיט זיך פאָר אַ ריזיגע אונטערנעה־מונג. דאָרט האָבען זיך, למשל, איינגעאָרדענט דער פּעטערבורגער יודישער אַדוואָקאַט דובניצקי, דער מאָסקווער אינזשיניער שאַלטאָן א. אַנד. צווישען אַנדערע געפינען זיך אין קאָנצענטראַציע־לאַגער אויך דער פערשיקטער לענינגראַדער רב לאַזאַרעוו. דעם רב איז איצט שווער צו דערקענען, מחמת מען האָט איהם געצוואונגען אַראָפּצונעהמען די באָרד. ער ווערט אויסגענוצט פאַר'ן אָפּנעהמען די פּאָסט־פּעקלעך פאַר די אַרעסטירטע. אין אַרכאַנגעלסק געפינט זיך אויך אַ פעטער פון בעוואוסטען ציוניס־טישען אַרבייטער־טוער און שריפטשטעלער זלמן רובאשאָוו.

בעזונדערס טרויעריג איז די לאַגע פון די פערשיקטע עלטערע יודען, וועלכע עס קומט אויס שטאַרק צו ליידען. דאָס עסען, וואָס מען גיט אַ־רויס די פערשיקטע, איז, פערשטעהט זיך, טריפה און זיי קומען אויס ממש מיט אַ שטיקעל ברויט. די יעניגע, וואָס האָבען נאָך אַן אייגענעם רובעל קענען זיך נאָך ווי נישט איז אַן עצה געבען. אָבער אַזעלכע זענען פערהאַן גאַנץ ווינציג און די פּאָר רובעל, וואָס עס גיט זיך איין צו פערדינען, מוזען זיי נאָך שיקען דער פאַמיליע. וועלכע הונגערט ערגעץ ווו אין אַ שטעטעל. פערהאַן אָבער אויך אַזעלכע פערשיקטע, דער עיקר פון אינטעליגענטע קרייזען, וואָס אויך זייערע פאַמיליעס זענען געקו־מען קיין אַרכאַנגעלסק, און די פרויען אַרבייטען און העלפען אויסהאַלטען די פאַמיליע.

די יודישע עמיגראַציע פון פּוילען

לויט דער סטאַטיסטיק פון „היקעם"

פּאַריז, (י. ט. א.) דאָ איז ערשינען אַ בע־ריכט פון דער פעראייניגונג פון יודישע עמיגראַ־ציע־געזעלשאַפטען „היאַס־יקאַ־עמיגדירעקט", פאַר די לעצטע יאָהרען זייט דער „היקעם" איז געגרינ־דעט געוואָרען.

דער בעריכט ענטהאַלט אינטערעסאַנטע מאַ־טעריאַלען וועגען דער פּראַקטישער טעטיגקייט פון „היקעם" סיי אין די עמיגראַציע־ און סיי אין די אימיגראַציע־לענדער. עס ווערען אויך אָנגעגע־בען נעמליכע ציפערען פון די יודישע עמיגראַנטען פון פּוילען און וועגען דער ברייטער אימיגראַ־ציאָנס־ און אינטעגראַציע־טעטיגקייט, וואָס איז גע־פיהרט געוואָרען אין אַ רייהע לענדער.

אין יאָהר 1929 האָט דער „יעאַס" אין וואַרשאַ און די אָפּטיילונגען אין דער פּראָווינץ פעררעגיסטרירט 24,496 יודישע עמיגראַנטען, די צאָהל מיטגליעדער אין שריפטליכע ווענדונגען האָט בעטראָפען 37 784 און די צאָהל בעזוכען האָט דערגרייכט ביז 69,848. יורידישע און סאָציאַלע הילף איז ערטיילט געוואָרען אין 12.374 פאַלען (אויס־געגעבען אומזיסטע פּעסער, אָרויפבעקומען וויזע א.א.וו.).

די קליינע אינטערעסיציענס פאַר די עמי־גראַנטען האָבען בעטראָפען 867 פאַלען. עס איז געלונגען צו פערבילינערען די רייזע־הוצאות פון די עמיגראַנטען אויף 48,957 דאָלאַר. עס דאַרף בעמערקט ווערען. אז דער „יעאַס" בעהערשט נאָך ווייט נישט דעם גאַנצען שטראָם פון דער יודישער עמיגראַציע פון פּוילען. די שפּראַך־קורסען פון ענג־ליש און שפּאַניש פאַר די עמיגראַנטען פון פּוילען האָבען אין יאָהר 1929 געענדיגט 222 פּערזאָן. די פּראָפעסיאָנעלע צוגרייטונג פון די עמיגראַנטען האָט זיך אין פּוילען אָנגעשטויסען אויף גרויסע שוועריגקייטען. עס האָט זיך אויסגעוויזען פאַר צוועקמעסיגער צו זאָרגען פאַר דער פּראָפעסיאָנ־לער אויסבילדונג פון די עמיגראַנטען אין די איינ־וואַנדערונגס־לענדער.

די לאַנדווירטשאַפטליכע צוגרייטונג האָבען אין פּוילען דורכגעמאַכט 164 פּערזאָן, דערפון 50 חלוצים. עס איז געגרינדעט געוואָרען אַ ספּעציעלע אויגען־מעדיצינישע לאַבאָראַטאָריע פאַר עמיגראַנטען, ווייל אויף דעם געביט פּלאָגען די עמיגראַנטען אָפט אויסגע־ניצט ווערען. אין יאָהר 1929 האָט די צאָהל בע־זוכען אין דער אויגען לאַבאָראַטאָריע בעטראָפען 5044, דערפון 673, וואָס זענען געקומען צום ערשטען מאָל זיך בעראַטען וועגען אויגען־שלאַפקייט.

דער בודזשעט פון „יעאַס" איז דורכ'ן „היקעם" אין יאָהר 1929 געדעקט געוואָרען אין 72,5 פּראָצ. די מלכה סובווענץ בעטרעפט 3000 זל. מאָנאַטליך. די טעטיגקייט פון „יעאַס" געניסט פון דער פולער אָנערקענונג פון אַרבייטס־מיניס־טעריום אין עס איז פערהאַן אַ האָפנונג, אַז די מלוכה־סובווענץ וועט געהעכערט ווערען.

אין יאָהר 1929 האָבען אויסגעוואַנדערט פון פּוילען 23 378 יודישע עמיגראַנטען, דערונ־טער 19,506 מיט בילעט. צווישען די עמיגראַנטען פון פּוילען אין די פעראייניגטע שטאַטען האָבען יודען בעטראָפען 67,2 פּראָצ. צווישען די עמי־גראַנטען קיין קאַנאַדע – 12,3 פּראָצ. קיין אַרגענ־טינע – 18.4 פּראָצ. קיין בראַזיליען – 31.6 פּר. קיין אורוגוואַי – 53.4 פּראָצ. קיין קובאַ, מעקסי־קאַ, אויסטראַליען, אַפריקא און ארץ־ישראל פון 95 ביז 100 פּראָצענט. ס"ה בעטרעפט די יודישע עמיגראַציע 29.9 פּראָצענט פון דער אַלגע־מיינער עמיגראַציע אין יאָהר 1929. (ווי בעקאַנט מאַכט אויס די יודישע בעפעלקערונג אין פּוילען אַן ערך 13 פּראָצענט).

צווישען די יודישע עמיגראַנטען בעטרעפען די, וועלכע עמיגרירען מיט בילעט 83,4 פּראָצענט (צווישען נישט־יודען ביז 20 פּראָצענט). אין די פעראייניגטע שטאַטען האָבען אין יאָהר 1929 עמיגרירט 26.8 פּראָצ. פון אַלע יודישע עמיגראַנ־טען פון פּוילען, קיין קאַנאַדע 11,5 פּראָצ. קיין אַרגענטינע – 16.6 פּראָצ. קיין בראַזיליען 11,8 פּראָצ. קיין ארץ־ישראל – 8 פּראָצענט.

—□□□—

א טרויעריגער סך-הכל

(א בריף פון ביאליסטאק)

אין ביאליסטאק איז די טעקסטיל-אינדוסטריע דער עקאנאמישער באראמעטער; איז אין די קעס-לען פערהאן פארע, די קומענס רויכערען, די מצב-שטוהלען קלאפען און מאכען א טא אראם, די שפינערייען דרייען זיך און די אפרעטורען נערבערען אין האלקען, איז די שטימונג א גוטע, א אפטימיסטישע.

ווערט אבער דער רויך פערשוואונדען פון ביאליסטאקער האריזאנט, אין די פאבריקען ווערט שטיל און די מאשינען ווי פערגליווערטע מתים, קומט א געדריקטע שטימונג אין גאנצען עקאנא-מישען לעבען פון ביאליסטאק, די ארבייטסלאזיג-קייט וואקסט. דער קרעמער פערלירט דעם פדיון, דער פאבריקאנט פערלירט דעם מוט און חשק, צו ארבייטען, מען ווערט פעסימיסטיש און מ'הויבט אן פערלירען די האפענונג, אז עס זאל אמאל שוין בעסער ווערען. ס'איז דעריבער וויכטיג אין איצטיגען קריזיס צו זעהן, ווי אזוי און פאר ווע-מען האבען די ביאליסטאקער פאבריקען געארבייט אין פערגאנגענע יאהרען.

נארמאל ארבייטען די ביאליסטאקער טעק-סטיל פאבריקען נאר לערך 11 חדשים, דערביי 5 חדשים איין שיכט און 6 חדשים צו צוויי שיכ-טען, אין אויסנאהם-פאלען. נאר עפעס מעהר.

די ערשטע 5 חדשים פון יאהר מיט כמעט איין שיכט, זענען די אזוי גערופענע עקספארט-חדשים, די אויסגעארבייטע סחורות גייען דער עיקר אויף עקספארט, אקעגען-זשע אין די ווייטערדיגע 6 חדשים פלעגט מען ארבייטען דער עיקר פאר'ן אינערליכען מארק.

הגם דער עקספארט האט שוין אין פערגאנ-גענעם יאהר געגעבען ווייניג ריוח, האט אבער דער עקספארט די מעלה, וואס מען איז לכל הפחות מיט'ן קרן און דער פאבריקאנט פיבערט נישט בשעת עס עפענען זיך ביי איהם די טירען, ער חייס, אז פון עקספארט געשעפטען וועט מען איהם קיין פראטעסטען נישט איבערטראגען.

דער עקספארט האט אין זיך נאך א מעלה, וואס די טראנזאקציעס זענען פון גרויסע אביעק-טען, וואגאנעסווייז און אמאל נאך אין א גרעסע-רען מאסשטאב, שוין אויך דעריבער האט זיך דער טעקסטיל-עקספארט קאנצענטרירט אין יונגערע הענד ביי די גרעסערע און רייכע פאבריקאנטען.

דער קליינער פאבריקאנט האט נישט געקענט טראכטען וועגען עקספארט און דערצו נאך אין גרעסערען מאסשטאב, שוין פשוט צוליב חסרון כיס און אויך רעגירונגס-קרעדיט איז נישט געווען צו האפען ווייל די קרעדיט פאליטיק לגבי די יודישע פאבריקאנטען, אפילו ביי עקספארט, איז געבליבען די געוועזן.

ביים פאבריצירען פאר'ן אינערליכען מארק, קען יעדער ארבייטען לויט זיינע פינאנסיעלע מעג-ליכקייטען, די טראנזאקציעס זענען דער עיקר פון קלענערען מאסשטאב, דעקונג, געלד אדער א וועק-סעל, קען מען אויך קריגען באלד ביי דער טראנ-זאקציע און דעריבער וויל דער קליינער פאברי-קאנט, ביי דער פראדוקציע פאר'ן אינערליכען מארק, זאגען די זעלבע דעה ווי דער גרויסער. בשום אופן וויל ער זיך נישט לאזן פון דעם לעצ-טען ארויסשטופן און ביי געוויסע פאלען, צוליב זיין בעשיידענעם ביודזשעט, קען זיך נאך דער קליינער פאבריקאנט געפינען אין א בעקוועמערע לאגע.

דער טעקסטיל-קארטעל פון פאראיאהרען, וועלכער איז שוין א שוכן עפר, האט געהאט דעם צוועק כלומרשט צו נארמירען די פראדוקציע, ס'זאל נישט ווערען קיין איבערפראדוקציע ביי דער ארבייט פאר'ן אינערליכען מארק און קיין שום פאבריקאנט האט נישט געטארט ארבייטען מעהר ווי איין שיכט אפילו ער האט געהאט עקספארט בעשטעלונגען.

ווייל צוליב'ן קארטעל האט מען אין אנהויב פערגאנגענעם יאהר געארבייט איין שיכט, זענען אפשר דעריבער די פאבריקען געגאנגען ביז'ן 20 דעצעמבער און ווען נישט דאס, וואלטען זיך די פאבריקען אפגעשטעלט דעם 20 אקטאבער און ד ארבייטסלאזיגקייט וואלט שוין געהאט אונטער זיך נאך א פאר חדשים. ווייל ס'איז פשוט נישט געווען פאר וועמען צו ארבייטען.

לכן, אנשטאט, וואס אין 1929 יאהר האט מען געארבייט פאר'ן אינערליכען מארק 6 חדשים, איז אין יאהר 1930 געגוג געווען נאר 3 חדשים, אזוי. אז די פאבריקאציע פאר'ן אינערליכען מארק איז געפאלען ביז לערך 50 פראצ.

אויך די פראדוקציע פאר'ן עקספארט. הגם נישט אין אזא מאסשטאב, איז שטארק צוריקגעגאנ-גען; דער עקאנאמישער וועלט-קריזיס, די אויפ-טרייסלונגען אין כינע האבען אויך געהאט זייער שטארקע השפעה אויפ'ן היגען טעקסטיל-עקספארט, דערצו נאך האט דער ביאליסטאקער עקספארט דעם לעצטען יאהר אנגעטראפען א שטארקען אונברח-מנוצח געגן קאנקורענט, דאס איז איטאליען, וועלכע האט געשלאגען אונזער עקספארט אזוי, אז אויך די פראדוקציע פאר'ן עקספארט איז אין יאהר 1930 געפאלען אויף לערך 30 פראצ.

דערצו נאך, אין סוף פערגאנגענעם יאהר, צוליב'ן אלגעמיינעם קריזיס, האבען די פרייזען אנגעהויבען שטארק זינקען, די קונים זענען כמעט ווי פערשוואונדען, נישטא קיין קאנסומציע, אין די לאגערס האט געוואקסען סחורה, קיין נאכפרעג איז נישט געווען, אין די פאבריקען האט מען פעסט פערקלאפט די טירען און די מורא'דיגע ארבייטס-לאזיגקייט איז ארויס אויפ'ן גאס.

ווי א כאראקטעריסטיק, איז כדאי צוצוגעבען אז אין יאהר 1930 האט די היגע טעקסטיל-אינדו-סטרי פערברויכט עלעקטרי מיט 40 פראצ. ווייני-גער ווי אין יאהר 1929.

ווען מיר נעהמען נאך אין בעטראכט, אז אין 1930 זענען צוויי פון די היגע גרעסטע פא-בריקען איבערגעגאנגען אויף עלעקטרישע קראפט און פונדעסטוועגען איז דער פערברויך פון עלעק-טרי געפאלען אויף 40 פראצענט, קומט ארויס נאך בולטער דער טרויעריגער מצב פון דער ביאליס-טאקער טעקסטיל-אינדוסטרי פון פערגאנגענעם יאהר.

צי קען עס אבער אזוי ווייטער געהן?

א. אלבעק.

אפשרייבונג פון פרעמדע זאכען

עס טרעפט זעהר אפט, אז עקזעקוטארען שרייבען אפ זאכען און סחורה פאר פרעמדע שטייערן. די בע'עוולה'טע, וועלכע קענען נישט די געהעריגע פארשריפטען, ווייסען נישט ווי אזוי זיך צו פערטיידיגען און צוליב דעם ווערען זייערע זאכען ליציטירט אדער זיי מוזען בעצאהלען פרעמ-דע חובות.

ווי אזוי די שטייער-עקזעקוטארען דארפען זיך אויפ'פיהרען ביים אפשרייבען זאכען, צו וועל-כע עס האבען פרעטענזיעס פרעמדע פערזאנען, איז בעשריבען אין פאראגראף 27 פון דער אינ-סטרוקציע וועגען אויפמאהנען מלוכה'שע שטייערן און אפצאהלען פון 17 מאי 1926. י. די דאזיגע אינסטרוקציע איז פערעפענטליכט געווארען אין אמטס-בלאט פון פינאנץ-מיניסטעריום נומ. 15 פון 30. מאי 1926.

אויב ביים אפשרייבען פאר שטייערן מאכט אימיצער אויפמערקזאם, אז דריטע פערזאנען הא-בען פרעטענזיעס צו די געגענשטאנדען, וועלכע דער עקזעקוטאר האט בדעה אפצושרייבען, און עס זענען נישט פערהאן קיין אנדערע זאכען, וועלכע מען קען פערהאלטען, דארף דער עקזעקו-טאר אפשרייבען די זאכען, אבער ער מוז גלייכ-צייטיג פערנאטירען אין פראטאקאל אויפ'ן סמך פון א תיכף דורכגעפיהרטער אויספארשונג פאלגענדע אומשטענדען:

1) אויף וועלכע זאכען און לטובת וועמען זענען געמאלדען געווארען פרעטענזיעס, 2) וועלכע בעווייזען (עדות, דאקומענטען, חשבונות אאז"וו) האט צוגעשטעלט אדער האט בדעה צוצושטעלען דער, וועלכער האלט זיך פאר'ן באלעבאס פון די פערהאלטענע זאכען.

גלייכצייטיג איז דער סעקוועסטראטאר מחויב צו מעלדען דעם בעל חוב און דעם, וועלכע האט א תביעה צו די זאכען, אז די עקזעקוציע לגבי די קוועסטיאנירטע געגענשטאנדען וועט אפגעהאלטען ווערען ביז די געהעריגע פינאנץ-מאכט וועט נישט אננעהמען א בעשלוס וועגען די געמאלדענע פרע-טענזיעס.

די דאזיגע פראטאקאלען דארפען די סעק-וועסטראטארען זארגעוודיג און פינקטליך אנשריי-בען, נעהמענדיג אין אכט די פארשריפטען פון געזעץ.

די פראטאקאלען דארפען תיכף איבערגעשיקט ווערען אין פינאנץ-אמט.

דער פינאנץ-אמט איז מחויב תיכף צו פער-פיהרען א גענויע אויספארשונג, וועלכע דארף קלאהר מאכען די זאכלאגע, ווי א שטייגער ארויס-פאדערן די נייטיגע דאקומענטען און אויסהערען די עדות.

אויב דער בעל-תביעה האט דערוויזען, אז זיינע פרעטענזיעס זענען ריכטיגע, מוז דער פינאנץ-אמט ת כף פעראָרדענען צו בעפרייען די קוועסט-יאנירטע זאכען פון סעקוועסטער און תיכף מודיע זיין וועגען דער פעראָרדענונג סיי דעם בעל-חוב, סיי דעם בעל-תביעה.

אויב די אנקלאגע וועגען אראפנעהמען דעם סעקוועסטער איז דערלאנגט געווארען נאכ'ן אפ-שרייבען די זאכען, צו וועלכע אימיצער האט פרע-טענזיעס, מוז די פינאנץ-מאכט תיכף פעראָרדענען אפצושטעלען די עקזעקוציע ביז'ן אויפקלערען דעם ענין.

אויב דער, וועלכער פאדערט אראפנעהמען דעם סעקוועסטער האט נישט געמאלדען זיינע פרעטענזיעס די געהעריגע פינאנץ-ארגאנען, אדער ער האט נישט געווארט אויפ'ן בעשלוס פון פינאנץ-אמט, און האט דערלאנגט אן אנקלאגע אין געריכט, דארף די מאכט אוי האלטען די עקזעקוציע.

די אנקלאגע דארף מען אנגעבען אין קרייז-געריכט. זי דארף קאנסטרואירט ווערען אלס א ציווילע תביעה פון דעם, וועלכער האט פרעטענ-זיעס צו די סעקוועסטרירטע זאכען, געגען דעם מלוכה-אוצר און געגען דעם, פאר וועמענס חובות מען האט צוגענומען די קוועסטיאנירטע געגענ-שטאנדען. גלייכצייטיג דארף מען בעטען אין דער אנקלאגע, אז דאס געריכט זאל ארויסגעבען א בעשטעטיגונג וועגען דעם, אז ס'איז אנגעגעבען געווארען א ציווילע תביעה.

די דאזיגע בעשטעטיגונג דארף מען איבער-שיקען דעם געהעריגען פינאנץ אמט און בעטען אויפ'ן סמך פון פאראגראף 27 פון דער ציטירטער אינסטרוקציע אפהאלטען די עקזעקוציע ביז דאס געריכט וועט נישט ארויסגעבען דעם ענדגילטיג-ענדען אורטייל.

ש. מאצעו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע צאליוען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

געלד איז בלאטע...

(שטיפעריר)

פון ב. קאוונער

אז מען רעדט מיט מיין פרוי וועגען געלד, זאגט זי, אז געלד איז בלאטע.

זאג איך: געלד איז געלד און בלאטע איז בלאטע; ווען געלד וואלט זיין בלאטע, זאג איך מייסער, וואלסטו דאך ביי מיר יעדען דאנערשטאג געבעטען בלאטע אויף שבת, נישט קיין געלד. וואלסטו דאך דאך געגאנגען קויפען מיט בלאטע, נישט מיט געלד; וואלסטו אנגעשטאפט דיין קויש מיט בלאטע און פערטיג.

און איך פויל זיך נישט, און נעהם א טרונק וואסער, הוסט זיך אויס און איך האלט מיין פרוי'ס איינע פון מיינע לעקציעס איבער די טעמא: „געלד איז נישט קיין בלאטע".

און איך הויב אן מיין לעקציע אט אזוי א:

„טייער ווייבעל מיינס! די וועלט שטעהט נישט אויף בלאטע, נאר אויף געלד, בעלד און ווי-דער געלד און אבער אמאל געלד.

אהן געלד איז דער מענש קיין מענש נישט; אהן געלד איז דער גרעסטער חכם א נאר, און מיט געלד איז דער גרעסטער אידיאט א חכם.

ווען א קינד ווערט נאר געבוירען דארף מען שוין דערצו האבען געלד; געהט עס אין חדר — דארף מען געלד; ווערט עס בר-מצוה — ווי-דער געלד; דארף מען עס לאזען שטודירען — איז נאך אמאל געלד; פיהרט מען עס צו דער חופה — ווידער אמאל געלד; נאך דער חופה — געלד און אזוי כסדר. פון וויגעל ביז'ן קבר קען מען זיך אהן געלד נישט בעגעהן...

קומסטו זיך צוגעהן און ווילסט מיר איינ-שמועסען, אז געלד איז בלאטע!

נאריש ווייבעל וואס דו ביזט!

וואס בעדארפסטו מעהר: ווען א מאן שיקט אוועק זיין ווייב צום ים, אדער אין די בערג, וואס גיט ער איהר מיט — געלד אדער בלאטע? אודאי געלד! און א סך געלד; וויפיל מען גיט איהר איז ווייניג.

זאל זי נאר פרובען בעצאהלען דעם האטעל מיט בלאטע עס וואלט איהר מעהר נישט געפעלט!

און אז דאס ווייבעל וויל שטעהן א ביסעל לענגער און זי שרייבט צום מאן און לאזט איהם וויסען וועגען דעם, וואס וויל זי אין דעם בריף — געלד אדער בלאטע?

אודאי געלד!

און אז א מאן קען נישט אויסקומען מיט זיין צרה און ער וויל זיך מיט איהר שיידען, וואס דארף ער דאן האבען — געלד אדער בלאטע!

פערהאן שטעטלעך, וואס זענען פול מיט בלאטע, אלס גאסען און געסלעך זענען פול מיט בלאטע, און דאך זאגט מען נישט, אז דארט וואל-גערט זיך ארום געלד אין די גאסען.

אזא שטעטעל וואלט דיר אוועקגעגעבען די גאנצע בלאטע פאר איין אמעריקאנער דאלאר.

קומסטו זיך צוגעהן, ווייבעל מיינס, און דו ווילסט מיר איינרעדען אז געלד איז בלאטע.

ווי קומט צו דיר אזא נארישקייט? דו ביזט דאך עפעס א קלוגע; דאך, ווי זאגט מען עס, קאוונער'ס בעסטע העלפט!

דאך ציה איך אפ דעם אטעם, שלינג איין א ביסעל לופט, נעהם ווידער א קאלטען טרונק וואַ-סער און איך ענדיג מיין לעקציע:

„טייערע! שלאג דיר ארויס פון קאפ דיין נארישע איינרעדעניש, אז געלד איז בלאטע! ווען דער פעטער מעכל האט בלאטע אין די אויערן, זאגט מען נישט, אז ער האט דארט געלד; ווען דיין שוואגער האט בלאטע אונטער די נעגעל, האט ער דארט בלאטע נישט קיין געלד; ווען מיין שוועסטער'ס בחור'ל איז איינגעטונקען אין בלאטע, האט נאך קיינער נישט געטמייעט צו זאגען, אז ער איז איינגעטונקען אין געלד.

און אז באנקען האבען זיך פערמאכט, ווי-לען די דעפאזיטארס צוריק זייער געלד. דאס גאנ-צע געלד. א דאלאר פאר א דאלאר; זיי ווילען נישט קיין בלאטע.

אט זאמעלט מען איצטער געלד פאר די אר-בייטסלאזע ארבייטער, וואס שטארבען פאר הונגער און קעלט מיט זייערע פרויען און קינדער; פאר-וואס זאמעלט מען נישט פאר זיי בלאטע?

און אז דער ווירט קומט נאך דירה-געלד, און דער קצב, און דער מאן פון דער ראדיא, פון דער פיאנא, פון דעם מעבעל, — אלע קומען זיי נאך געלד, קיין איינער פון זיי האט נאך נישט געבעטען קיין בלאטע.

הייטט דאך דאס, אז וואס? אז איך האב רעכט, נישט דו; און אויב איך האב רעכט, ביזטו דאך אומגערעכט... און אויב דו ביזט אומגערעכט טו גיב-זשע דאס צו. וואס ביזטו אזא עקשן?

מיין ווייבעל האט מיך אויסגעהערט, גע-שוויגען און נישט געענטפערט.

האב איך ווייטער גערעדט:

דאס איינגענע איז ווען דו געהסט אין טעא-טער, אדער אין דער אפערא, — וואו דו זאלסט נישט געהן, מוזטו האבען געלד; דו קענסט אין ערגעץ נישט אריינקומען מיט א זעקעל בלאטע; מען וועט דיך ארויסווארפען.

איצטער, מיין ווייבעל, וויל איך הערען פון דיר קלאהרע דבורים, שעהם זיך נישט, קום ארויס מיט לשון. האב איך רעכט, צי ניין? וואס איז געלד? איז געלד געלד, אדער איז געלד בלאטע?

האט מיין ווייבעל ארונטערגעלאזט די אוי-גען צו דער ערד. זיך אפנים געשעמט מיר צו קו-קען אין פנים אריין און מיט א נעמאכטען שמיי-כעל צוגעגעבען:

„יא, דו האסט רעכט... געלד איז טאקע געלד און בלאטע איז בלאטע.

דערמיט האט זיך מיין אינטערעסאנטע לעק-ציע געענדיגט.

אין פינף מינוט ארום איז מיין ווייבעל צו-געגאנגען צו מיר, מיך ארומגענומען, מיר א ווא-רעמען קוש געטון אין די ליפען און א זאג געטון:

„איך דארף געלד, א סך געלד, וואס מפתח איז בעסער...

מאַמעס, וואָס ערציהען זייערע קינדער

בלויז פאַר זיך און נישט פאַר די טאַטעס

אַזעלכע מאַמעס געפינט מען דוקא צווישען אינטעליגענטע פרויען. — די בעציהונג פון אַזאַ פרוי צו איהר מאַן. — וואָס אַ פאָטער פיהלט אין אַזאַ פאַל. — אַנ'אָנגעוועהטאָגטע פראַגע אינ'ם פאַמיליען־לעבען

איינער פון די נישט גאָר בעקאַנטע רוסישע שרייבער האָט איינמאָל געשילדערט די שיידונג פון מאַן און ווייב וועלכע האָבען נישט געקענט אויסקומען צווישען זיך, דאָס פאַרפאָלק האָט געוואָלט זיין יושרדיג איינער צום צווייטען ביי דער שיידונג, האָבען זיי זיך געטיילט גלייך אויף גלייך מיט אַלץ, וואָס זיי האָבען פערמאָגט, קיין טענות האָבען זיי איינער צום אַנדערען נישט געדאַרפט האָבען, ווייל ביידע, אי ער, אי זי, האָבען זיך נישט געקריוודעט אין דער פאַנאַנדערטיילונג פון די זאַכען, וואָס זיי האָבען פערמאָגט, און אַזוי איז אַלעס געגאַנגען גלאַט און וואויל און גוט. און נאָכדעם, ווי זיי זענען פערטיג געוואָרען מיט דער אַרבייט פון פאַנאַנדערטיילען צווישען זיך דעם פערמעגען, זענען זיי ביידע געבליבען שטעהן אין גרויס פערלעגענהייט, איין זאַך האָבען זיי צווישען זיך נישט געקענט פאַנאַנדערטיילען, און דאָס איז געווען — דאָס איינציגע קינד, וואָס זיי האָבען פערמאָגט...

מיט דעם בעסטען ווילען צו זיין יושרדיג איינער צום אַנדערען, האָבען זיי דאָס קינד צווישען זיך נישט געקענט צוטיילען...

און אין אַזאַ פאַל איז די טראַגעדיע גרויס נישט דווקא דאַן, ווען עס קומט צו אַ שיידונג, מאַן־און־ווייב מעגען וואוינען צוזאַמען, זיי מעגען אַפילו פאַר דער וועלט שפּילען די ראָלע פון אַ גליקליך פּאָרעל, וואָס לעבט צווישען זיך, ווי די טייבעלעך; אָבער אויב די מוטער האָט ערצויגען די קינדער אַזוי, אַז זיי זאָלען זיין בלויז איהרע, נישט דעם פאָטערס, קען שוין קיין גליק אין דער פאַמיליע נישט זיין.

בשום אופן נישט.

אום צו בעדויערען זענען פערהאַן זעהר אַ סך פרויען, וואָס ערציהען זייערע קינדער אַזוי, אַז זיי זאָלען זיך, קיינמאָל אַפילו נישט פערטראַכטען וועגען דעם. וואָס זיי שעצען נישט אָפּ דעם טאַטען...

געוועהנליך האָט אַזאַ פרוי דערויף באַלד אַ פערטיגען תירוץ: „דער טאַטע — זאָגט זי — איז אַליין שולדיג אין דעם ער איז מעהרסטענטיילס פערנומען מיט זיינע געשעפטען און אויך מיט געזעלשאַפטליכע אַרבייט; עס בלייבט פאַר איהם וועניג צייט צו פערברענגען מיט די קינדער; ער קען זיי נישט שענקען אַזוי פיל אויפמערקזאַמקייט ווי די מאַמע, און דעריבער איז נישט מעהר ווי נאַטירליך, אַז זיי זאָלען פון איהם ווערען אָפּגעפרעמדט און זאָלען זיין מעהר צוגעבונדען צו דער מוטער.“

דאָס איז אָבער נישט מעהר ווי אַ פוילער תירוץ. וואָרים דאָ האַנדעלט זיך גאָרנישט וועגען דעם, צי די קינדער דאַרפען זיין צוגעבונדען צום טאַטען, צי ניין; עס האַנדעלט זיך גאָר וועגען דעם, צי זיי דאַרפען איהם אָפּשעצען, צי זיי דאַרפען איהם פערשטעהן...

לערנען קינדער ווי צו פערשטעהן דעם טאַטען — דאָס איז די אויפגאַבע פון אַ מוטער, וועלכע האָט רעספּעקט נישט נאָר פאַר זיך, אַליין, נאָר אויך פאַר דעם מאַן, מיט וועלכען זי טיילט איהר לעבען!

און דאָס מערקווירדיגסטע דערביי, וואָס דווקא צווישען די אינטעליגענטע פרויען געפינט מען אַ סך אַזעלכע, וואָס ערציהען די קינדער בלויז פאַר זיך, נישט פאַר'ן טאַטען.

דאָס איז אַ ספּעציעלער טיפּ פרוי מיט פּרעטענזיעס, — אַ פרוי וואָס האָט געפועלט ביי זיך, אַז זי האָט דאָס די חזקה אויף אינטעליגענץ, אויף קלוגשאַפט, אויף בילדונג און אויך, אויף פיינקייט און אַנשטענדיגקייט.

זי איז שטענדיג אונטער'ן איינדרוק, אַז זי האָט דער וועלט געבראַכט אַ גרויסען קרבן דערמיט, וואָס זי האָט חתונה געהאַט דווקא מיט דעם מאַן, און נישט מיט קיין אַנדערען, זי האַלט זעהר שטאַרק פון זיך; זי געדענקט אויך, אַז מיט יאָהרען צוריק ווען זי איז נאָך אַ יונגע מיידעל געווען, איז דער און דער יונגערמאַן געווען צו איהר נישט גלייכגילטיג, און יענער און יענער יונגערמאַן איז געווען גרייט חתונה צו האָבען מיט איהר, אָבער זי האָט נישט געוואָלט; די אַלע גוטע ווערטער, וואָס אַ יונגערמאַן האָט איהר אַמאָל ערגעץ געזאָגט געדענקט זי פונקט ווי זי וואָלט זיי ערשט נעכטען געהערט; זי געדענקט אויך זעהר גוט די אַלע קאָמפּלימענטען, וואָס סענטימענטאַל־לעקישעוואַטע בחורימלעך האָבען איהר אַמאָל געמאַכט. און ווען זי טראַכט וועגען דעם, קומט ביי איהר אויס, אַז ווען זי וואָלט דעמאָלט פערשטאַנען מעהר, ווען זי וואָלט געווען אַזוי קלוג ווי זי איז איצט און ווען זי וואָלט געווען חתונה געהאַט מיט דעם, אָדער מיט יענעם וואָלט זי איצט זיכער געווען איינע אַ גליקליכע.

און ווייל זי האָט וועגען זיך אַזאַ מיינונג, ווייל זי טראַכט שטענדיג אַזוי, קען זי שוין במילא נישט אָפּשעצען איהר מאַן אַזוי ווי ער פערדינט...

מעג ער אַפילו זיין זעהר אַ אינטערעסאַנטער און זעהר אַ פיינער מענש, און זעהר אַנ'אינטעליגענטער מענש — ביי איהר אין געדאַנק גרייכט ער נישט צו דער הויך פון יענע, וואָס זי געדענקט פון אַמאָל; זי איז אויך זיכער אַז זי אַליין איז אויך אַ סך, אינטעליגענטער פאַר איהם, און זי שטרייכט דאָס אונטער ביי יעדער געלעגענהייט, וואָס זי האָט נאָר.

און דאַן מאַכט שוין ביי איהר נישט אויס אַרויסצוקומען מיט טענות צו איהם בעת די קינדער זענען דערביי און ווען זי צוטענה'ט זיך, רעכענט זי שוין אויס אַלע קריוודעס, פון נעכטען, אייערנעכטען, פון פאַראַיאָהרען און פאַר צוויי יאָהרען, און פון דעם קומט אויס אַז זי איז דאָס די מאַרטירערין די ליידענדע, די געקריוודעטע, די בע'עוולה'טע און דאָס ווירקט אויף די קינדער אַזוי אַז זיי מוזען שוין האַלטען מיט איהר..

זי איז נישט שפּאָרעוודיג אין רייד, ווען זי דאַרף אויסרעכענען איהרע קריוודעס, זי איז אויך נישט שפּאָרעוודיג ווען זי דאַרף אויסרעכענען דעם מאַן'ס חסרונות, דערפאַר אָבער איז זי זעהר שפּאָרעוודיג אין רייד, ווען עס קומט צום זאָגען עפּעס אַ גוט וואָרט פאַר'ן מאַן...

אַפילו ווען זי רעדט מיט די קינדער וועגען איהם, איהר מאַן, איז זי זעהר שפּאָרעוודיג אין אַרויסריידען אַ גוט וואָרט אויף זיין חשבון..

די מעלות אין איהם נעהמט זי אָן ווי אַ גאַנץ געוועהנליכע זאַך, און אויף דער גוטער בעהאַנדלונג פון זיין זייט קוקט זי ווי אויף עפּעס, וואָס קומט איהר...

אַ מאַן, וואָס פיהלט אַז זיין פרוי שעצט איהם נישט אָפּ גענוג, פערבויגט זיינע קריוודעס אָן אַ זייט; ער פערגינט דער ווייב אַ סך זאַכען בלויז צוליב די קינדער. ער האָפט, אַז ווען די קינדער וועלען אונטערוואַקסען וועלען זיי איהם דעמאָלט יאָ אָפּשאַצען ריכטיג, און דאָס וועט זיין די בעלוינונג פאַר די אַלע יאָהרען, וואָס ער האָט געליטען.

ווען ער דערזעהט אָבער, אַז די קינדער זענען שוין דערוואַקסענע און אַז זיי שעצען איהם אויך נישט אָפּ, דערפאַר, וואָס זיי שטעהען אונטער דער מאַמעס איינפלוס, דערפאַר וואָס זי האָט זיי ערצויגען אַזוי, אַז זיי זענען איהרע מעהר ווי זיינע, פיהלט ער זיך שרעקליך ענטוישט און פערביטערט; די בעסטע האָפנונג זיינע איז צושטערט, און דאַן איז איהם שוין נישט אַזוי שווער צו מאַכען אַ סוף און אינגאַנצען אַוועקגעהן פון דער פאַמיליע...

זעהט מען טאַקע גאַנץ אָפט, ווי פאַמיליעס וואָס האָבען זיך געהאַלטען גאַנץ אַ פּאָר צעהנדליג יאָהר אָדער מעהר, ווערען פלוצלונג צוריסען, און דאַן זאָגען מענשען, אַז דאָס איז נישט שעהן, ווייל עס זענען שוין דאָך פערהאַן דערוואַקסענע קינדער.

איז דאָס טאַקע אפשר נישט שעהן,, אָבער נישט אַלע ווייסען, אַז דווקא דער פאַקט, וואָס עס זענען פערהאַן דערוואַקסענע קינדער, האָט געבראַכט דערצו, אַז מען זאָל זיך שיידען, וואָרום כל זמן די קינדער זענען נאָך געווען קליין, האָט דער פאָטער געהאָפט, אַז ווען זיי וועלען ווערען גרויס, וועלען זיי איהם אָפּשעצען ווי עס בעדאַרף צו זיין, און דאַן וועט זיך לוינען צו פערבויגען און פערגעבען אַ סך זאַכען, אָבער ווען ער דערזעהט, אַז די מאַמע האָט ערצויגען די קינדער פאַר זיך אַז זיי זענען גאָר אינגאַנצען איהרע, נישט זיינע, ווערט ער אַזוי ענטוישט, אַז ער האָט שוין גאָר מעהר נישט קיין האָפענונגען, און דאַן מאַכט שוין ביי איהם נישט אויס קיין זאַך, און אין אַ מאָמענט פון פערצווייפלונג קען ער זיך אויפהויבען און אינגאַנצען אַוועקגעהן פון דער היים.

און ווען עס קומט דערצו, איז אַלעמען ביטער — אי דער מאַמען, אי דעם טאַטען, אי די קינדער. קיינער געווינט דאָ נישט און מעהר פון אַלעמען פערלירט די פרוי, ווייל זי איז שוין דעמאָלט מעהר נישט יונג, און מעהר נישט שעהן. און זי קען מעהר קיין ניי לעבען נישט אָנהויבען.

APOLLO

היינט און פאָלגענדע טעג!

בעניי־אונג פון מעכטיגען מייסטערווערק געשאַפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון גראַף לעוו טאָלסטאָי א.נ.:

ליבע פון א קאָזאַק

עראָטישע דראַמע פון לעבען פון פרייע זיהן פון די קאַווקאַזער בערג.

אין די הויפּט־ראָלען:

JOHN GILBERT

I RENEÈ ADORE

געזאַנגס־אילוסטראַציע אויסגעפיהרט פון אַ קינסטלער־כאָר

אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאג 12 [illegible] סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' א. ביינסמאַן!

„יא“ און „ניין“

(סקיצע)

פון יצחק בלום

פלאָרענס און הילדאַ זענען געווען חברטעס. געאַרבייט צוזאַמען אין איין פלאַץ, געוואוינט צוזאַמען אין איין צימער, און איינע די אַנדערע זעהר ליב געהאַט.

זיי האָבען געהאַט פערשידענע כאַראַקטערע:

פלאָרענס איז געווען אַ מיידעל מיט אַ שטורעמדיגער נאַטור, אַ לויפענדיגע, אַ ריהרעוודיגע, און אַ פרעהליכע. יונגעלייט האָבען זיך צו איהר געקלעבט נישט אַזוי צוליב איהר שיינקייט — ווייל קיין איבעריגע שעהנע איז זי נישט געווען) ווי צוליב איהר בעחנטען צוגעלאָזענעם שמייכעל און אָפענער פריידער בענעהמונג. זי איז נישט אַנטלאָפען און נישט געמאַכט קיין „געוואַלד“ ווען אַ יונגערמאַן האָט זי אָנגעריהרט, זי האָט נישט געוואָלט מאַכען דעם איינדרוק, אַז זי איז אַ „הייליגע“ אַז מען טאָר זיך צו איהר נישט צוריהרען.

פלאָרענס איז אויך געווען ווייט פון מיידעלשער „פּאָליטיק“ נישט געהאַט דעם פערלאַנג אַנצוציהען די יונגעלייט. איז איהר אַ יונגערמאַן געפעלען, האָט זי עס נישט געזוכט צו פערבאָרגען, אָדער צו פערלייקענען, האָט עס אָפען אויסגעדריקט מיט איהרע האַנדלונגען און בענעהמונגען צו איהם. זי האָט בעטראַכט פאַר אַ פערלוסט פון צייט און פערגעניגען, ווען זי וואָלט געמאַכט אַזעלכע „שטיק“ וואָס האָלט דעם יונגענמאַן וועלכער איז איהר געפעלען, דערווייטערט פון זיך, אָדער זיך דערווייטערט פון איהם.

האָט איהר ווער פון די יונגעלייט איינגעלאַדען ערגעץ צו געהן, איז זי געגאַנגען; זיך זעלטען אָפּגעזאָגט. געוויס וועט זי געהן, איז זי געגאַנגען; אַבי מען קען נאָר פערדרייען וגוט די צייט.

אָנגענומען די איינלאַדונג פלעגט זי מיט אַ ליבען און דאַנקבאַרען שמייכעל. אַז מען וועט זעהן אַז זי איז צופרידען מיט יענעם צו געהן, אַז ס'איז אָנגענעהם די געזעלשאַפט? זאָל מען זעהן! פאַרוואָס נישט?

דערפאַר איז פלאָרענס אַ סך געגאַנגען, געזעהען און געהערט, און שטענדיג גוט פערבראַכט.

פונקט דער געגענזאַץ איז געווען הילדאַ.

זי איז געווען שעהנער און אפשר אַביסעל יונגער פון איהר חברטע. אָבער איהר שעהנקייט און יוגענד איז נישט געווען בעהויכט מיט דעם ריין־חן פון מיידלעך, וועלכע האָבען ערפאָלג ביי מענער.

שולדיג איז אין דעם געווען זי, הילדאַ אַליין.

זי וואָלט אָהן צווייפעל געקענט אויסנוצען ביי־יונגלאַט נישט ווייניגער, און אפשר מעהר, ווי פלאָרענס, זי האָט אָבער, ווי מיט איהרע אייגענע הענד, זיי פון זיך אָפּגעטריבען, געבראַכט דערצו, אַז די יונגעלייט זאָלען זי אויסמיידען.

און אפשר איז זי גאָר נישט שולדיג געווען. זי האָט עס נישט געטאָן בעוואוסטזיניג, ס'איז ביי איהר געווען אַזאַ כאַראַקטער. זי האָט זיך נישט געקענט העלפען. יונגעלייט אָבער ווילען פון דעם נישט וויסען. זיי האָבען נישט קיין צייט און קיין געדולד זיך צו פערטיפען, זיי רעכענען זיך בלויז מיט אָפענע פאַקטען.

און דער פאַקט איז געווען, אַז הילדאַ איז געווען שטרענג, צוריקגעהאַלטען און זאַגאַר פערביסען,... אויף איהר שעהנעם פנים האָט זיך זעלטען בעוויזען אַ שמייכעל, און איהרע שעהנע אויגען האָבען זעלטען געקוקט אויף אַ יונגענמאַן מיט צוטרוי... פון לאָזען זיך אַמאָל אָנריהרען פון אַ יונגענמאַן האָט גאָר קיין רייד נישט געקענט זיין, קיינער האָט ביי איהר פאַרלויפיג נישט פערדינט. אַ קוש איז ביי איהר געווען אַ הייליגטום, וועלכען איבריגענס, האָט מען דאָך ביי איהר נישט געקענט וויסען, מען האָט קיינמאָל נישט געקענט טרעפען, צי איז איהר אַ יונגערמאַן געפעלען אָדער נישט. אויב יאָ, האָט זי עס נישט אַרויסגעוויזען.

אָנפאַנגס, ווען אַ יונגערמאַן האָט זיך מיט איהר בעקענט האָט זי איהם פעראינטערעסירט מיט איהר שעהנקייט און ערנסטער בענעהמונג, איהר צוריקגעהאַלטענקייט, איהר נישט רעדען קיין סך האָט איהם פעראינטריגירט, זי איז פאַר איהם געווען אַ סוד, וואָס איז איהם געווען „טשעקאַוועס“ צו דערגעהן, האָט ער זיך געלאָזט פיהרען פון איהרע געהיימנישפולע בליקען, בעהערשען פון איהר ווילען, ביסלעכווייז איז איהם אָבער נמאס געוואָרען זיך אַרומצודרעהען אַרום איהר ווי אַ „ליימענער גולם“ און ער האָט זי איבערגעלאָזט.

אויף די מעהרסטע איינלאַדונגען פון יונגעלייט מיט זיי ערגעץ צו געהן אָדער פאָהרען האָט זי געהאַט בלויז איין ענטפער: ניין!

אפשר האָט זי דעם ניין געזאָגט געגען איהר אייגענעם ווילען, פשוט פון פערביסענקייט... ווער האָט געקענט וויסען?....

איז הילדאַ טאַקע די מעהרסטע צייט געווען אַליין, אַרומגעבלאָנקעט מיט איהר שעהנער יוגענדליכער פיגור און נישט געוואוסט וואָס צו טאָן מיט זיך. איהר חברטע פלאָרענס, ווידער, איז געווען פערנומען מיט יונגעלייט און געלעבט אַ טאָג.

פלאָרענס פלעגט טענה'ן צו איהר חברטע:

— נאַר, וואָס דו ביסט! וואָס ציהסטו אַרויף אויף זיך אַזאַ ערנסט? וואָס שרעקסטו איבער די יונגעלייט? פאַרוואָס בענעהמסטו זיך אַזוי, אַז זיי זאָלען דיך אויסמיידען? דו קענסט דאָך געהן, פערברענגען אַזוי ווי איך.

— אַ דאַנק דיר פאַר דיין עצה! — ענטפערט הילדאַ פערביסען — כ'וועל זיך נישט לאָזען אויסנוצען פון די יונגעלייט.

שמייכעלט פלאָרענס:

— אויסנוצען? פאַרוואָס עפּעס אויסנוצען? קיינער האָט מיך נאָך, דערווייל נישט אויסגענוצט.

— דו ביסט עפּעס אַנדערש.

— פאַרוואָס בין איך עפּעס אַנדערש? האָסטו דען נישט דיזעלבע געפיהלען וואָס איך? בענקסטו דען נישט נאָך דער געזעלשאַפט פון יונגעלייט? צו וואָס איז דאָס בעהאַלטען זיך? זיי אָפענהערציג! דענקסטו גאָר קיינמאָל נישט חתונה צו האָבען?

— געוויס דענק איך! ווען עס וועט קומען דער ריכטיגער — האָט אַ געהיים פייערעל אַ גליה געטון ביי הילדאַן אין די אויגען.

— ווער איז ביי דיר דער ריכטיגער? — האָט פלאָרענס געפרעגט.

— דער, וואָס וועט זיין אויף מיר אַ מבין.

— וועסט בעדאַרפען לאַנג וואַרטען! — האָט פלאָרענס גוטמוטיג געלאַכט.

— וואָס דען? אַרומלויפען מיט יעדען וואָס וועט נאָר צו מיר אַ שמייכעל טון, אַזוי ווי דו?

— אָט וועל איך, זיך און זיי פערפינסטערען דאָס לעבען... מיינסט אַז מען מאַכט מיט דעם בעסער? זאָג איך דיר, הילדאַ, אַז דו לעבסט אין טעות. יונגעלייט האָבען נישט ליב, אַז מען איז פאַר מרה־שחורה'ט... מענער זענען ווי קינדער, מען דאַרף זיי אַמוזירען מיט לוסטיגקייט און פרייד.

— איך קען דאָס נישט! — האָט הילדאַ מיט האַרץ אַרויסגערעדט.

— וועסטו אין לעבען ווייט נישט פערגעהן... סיידען דו ווילסט פערבלייבען אַ נאָנע.

— דערווייל זעה איך, נישט דיינע גליקען, פלאָרענס, טייערע...

— אויב גליק מיינט חתונה האָבען, מעגסטו מיר אָפּגעבען מזל טוב, — האָט פלאָרענס אָפּגעענטפערט, רויט ווערענדיג, אָבער שיינענדיג אין איהר רויטקייט.

— דו... דו... געהסט הייראַטען!?

— וואָס וואונדערסטו זיך אַזוי?

הילדאַ האָט אַזש פון איבעראַשונג גלייך, נישט געקענט ענטפערען. ס'איז איהר אויסגעקומען אַזוי אומבעגרייפליך, וואָס זי די לייכטזיניגע, „צולאָזענע פלאָרענס“ ווי זי האָט איהר אין [illegible] גערופען, וועט הייראַטען פריהער פון [illegible]

— און ווער איז דער יונגערמאַ[illegible] [illegible] איהם? — איז הילדאַ גיינעריג געווע[illegible]

— אָ, יאָ, געוויס קענסטו איהם, [illegible] בלייכער, וואָס פלעגט אַמאָל אַריינק[illegible]

הילדאַ איז בלאַס געוואָרען, ב[illegible] איז דאָך דער, וועמען זי האָט ליב געקראָ[illegible] דער ערשטער מינוט וואָס זי האָט איהם דע[illegible] ער איז אַ לענגערע צייט אַריינגעקומען [illegible] עטליכע מאָל פרובירט מיט איהר [illegible] בינדען אַ נעהנטערע פריינדשאַפ[illegible] נאָר האָט זי זיין פריינדשאַפט צו[illegible] מוטיגט, נאָר זי האָט מיט איהר קאַ[illegible] גילטיגער בענעהמונג, ווי מיט [illegible] הענט איהם אַריינגעטריבען צו איה[illegible] די אָרעמס אַריין.

— און דו געהסט טאַקע [illegible] איהם? — האָט הילדאַ מיט צי[illegible] מע אַרויסגערעדט, דערפיהלענדיג [illegible] טיפען וועהטאָג ווי אימיצער וואָלט [illegible] טיף אַ שאַרפען ביס געטון.

— וואָס איז דיר, הילדאַ? [illegible] אַ קוק טוענדיג אויף איהר מיט שרעק געפרעגט.

— ס'איז מיר גאָרנישט,, איך בין בלויז אַביסעל איבעראַראַשט פון דעם וואָס דו האָסט מיר נאָךוואָס געזאָגט. געהסטו, הייסט עס, טאַקע חתונה האָבען מיט בלייכער? אַ וואוילער יונגערמאַן, אָט דער בלייכער. זאָל דיר זיין מיט מזל! פערשטעהסט, פלאָרענס, דיין שמחה איז ביי מיר ווי מיין אייגענע, עס ווילט זיך מיר אַזש וויינען פון פרייד, — האָט הילדאַ אַרומגענומען איהר פריינדין, זי שטאַרק צוגעדריקט צו זיך און דערשטיקט אין זיך אַ געוויין.

„די מענער זענען נישט ווערט צו האָבען אַנ'ערנסטע פרוי“ — האָט זי זיך געטרייסט, — „זיי זוכען אַ לייכטזיניגע, און אַ לייכטזיניגע קען זיי לייכט אין נעץ כאַפּען... איך נעהם זיי צו ערנסט, די יונגעלייט...“

פלאָרענס האָט אין איהר גליק געזעהען אַ בעשטעטיגונג פון איהר כלל, און הילדאַ אויך. זיי האָבען אָבער אַ טעות געהאַט: נישט דערפאַר האָט הילדאַ פערשפּילט ווייל זי איז צוריקגעהאַלטען, פערהאַן גענוג צוריקגעהאַלטענע פרויען, וואָס ציהען מענער צו מיט דעם, דאָס אַליין איז אָבער וועניג, מען דאַרף דערצו האָבען צויבער, הילדאַן האָט דאָס מסתמא געפעהלט און אפשר האָט זיך דאָס געווענדעט אָן בלייכערס כאַראַקטער. אַנ'אַנדערען וועט הילדאַ אפשר בעזיגען.

—‡‡‡—

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

זונטאָג 18 כט טבת תרצ"א

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.40
זון-אונטערגאַנג 3.53

באַנקראָטען, פּראָלאָנגאַציעס און אויסגלייכס-אָפּמאַכען

טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס-געריכט

וואָלף (ווילהעלם) לובאַווסקי און אברהם יאַקובאָוויטש, אינהאַבער פון דער פירמע „לובאַווסקי און יאַקובאָוויטש (פּיעטריקאָווער 80), האָבען אין סעפּטעמבער בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון זייערע צאָהלונגען. דער בילאַנס פון סעפּטעמבער האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע פון 235.000 זל.

נאָכ'ן אָפּלויף פון 3 חדשים האָט די פירמע זיך געווענדעט אין געריכט וועגען ערלויבען איהר אָנצוהויבען אויסגלייכס-אונטערהאַנדלונגען מיט די קרעדיטאָרען. די פירמע פּראָיעקטירט צו בעצאָהלען 40 פּראָצ. פון די חובות אין 4 האַלב-יאָהריגע ראַטעס.

דאָס געריכט האָט ערלויבט אָנצוהויבען אויסגלייכס-אונטערהאַנדלונגען.

* * *

דוד פישעס (יובעליר-געשעפט פּיעטריקאָווער 69) איז ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט. אינ'ם בילאַנס פון דער פירמע זענען די אַקטיוועז — 254,000 זל. און די פּאַסיוועז — 448,000 זל. דאָס געריכט האָט דעם באַנקראָט-טערמין פעסטגעשטעלט פון 15. דעצעמבער און בעשטימט פישעסען אונטער פּאָליציי-אויפזיכט.

* * *

„זיגמונד דמאָווסקי און קאָמפּ." (אויטאָ-פערטרעטונג, פּיעטריקאָווער 150) איז דערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט פון 16. יאַנואַר 1931.

* * *

אין סעפּטעמבער האָט די פירמע „גוסטאַוו פּאַשקע" (וואָקען-פאַבריק אין אַלעקסאַנדער) בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען אויף 3 חדשים. איצט ווען דער טערמין איז אָפּגעלאָפען האָט זיך די פירמע געווענדעט אין געריכט וועגען ערלויבען איהר אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען מיט די קרעדיטאָרען. די פירמע שלאָגט פאָר צו בעצאָהלען 70 פּראָצ. פון איהרע חובות אין 4 האַלב-יאָהריגע ראַטעס – די ערשטע צוויי צו 15 פּראַצ. און די לעצטע 2 צו 20 פּראָצענט.

דאָס געריכט האָט ערלויבט אָנצוהויבען די אויסגלייכס-אונטערהאַנדלונגען.

* * *

אין יאַנואַר 1930 איז ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט הערש לייב שידלאָווסקי. דער אַקטיוו האָט בעטראָפען 307.416 און דער פּאַסיוו 349.022 זל. צו דער באַנקראָט-מאַסע האָבען זיך געמעלדעט 103 קרעדיטאָרען אויף 262.570 זל. בעת די אונטערהאַנדלונגען האָבען די קרעדיטאָרען פאָרגעוואָרפען דעם באַנקראָטירטען בייזוויליגקייט און האָבען געשטעלט אַ פאָרשלאַג איהם צו אַרעסטירען. דאָס געריכט האָט שוין געהאַט דערצו מסכים געווען, אָבער אַזוי ווי די קרעדיטאָרען האָבען זיך צוריקגעצויגען, האָט דער באַנקראָטירטער בעקומען אַ גלייט-בריף און געבליבען פריי.

דעם 29. נאָוועמבער האָט דער באַנקראָטירטער פאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 20 פּראָצ. פון די חובות אין 4 האַלב-יעהריגע ראַטעס. דער באַנקראָטירטער האָט אויך פאָרגעשלאָגען היפּאָטעקאַריש פערזיכערען די חובות, נאָך דעם חוב פון 100.000 זל. פאַר דער הלואה, וועלכען ער וויל נעהמען אין דער קרעדיט-געזעלשאַפט. 70 קרעדיטאָרען אויף 170.013 זל. האָבען מסכים געווען אויפ'ן אָפּמאַך; 6 — אויף 15.000 זל. האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען און 3 האָבען דערלאַנגט אַ שריפטליכע אָפּאָזיציע, וועלכע איז אָבער שפּעטער צוריקגעצויגען געוואָרען.

דאָס געריכט האָט בעשטעטיגט דעם אָפּמאַך מיט דער ענדערונג, אַז די הלואה אין דער קרעדיט-געזעלשאַפט זאָלען אין דער היפּאָטעק נישט האָבען קיין פאָרצוג פאַר די איבריגע.

* * *

יודעל לעדערמאַן האָט פאַראַיאָהרען אין אַפּריל בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען. שפּעטער האָט ער זיך געווענדעט אין געריכט, אַז מ'זאָל איהם ערלויבען אָנצוהויבען אויסגלייכס-אונטערהאַנדלונגען. ער שלאָגט פאָר צו בעצאָהלען 70 פּראָצ. אין דריי האַלב-יאָהריגע ראַטעס: די ערשטע 2 צו 20 פּראָצ. און די לעצטע — 30 פּראָצענט.

די קרעדיטאָרען האָבען דעם פאָרשלאַג אָנגענומען. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

אויך די פירמע כאַנאַכאָוויטש און מוכניצקי (מאַנופאַקטור-געשעפט, פּיעטריקאָווער 42), וועלכע האָט אין מאַי בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען, האָט שפּעטער בעקומען אַן ערלויבניש צו פיהרען אויסגלייכס-אונטערהאַנדלונגען מיט זיינע קרעדיטאָרען. די פירמע שלאָגט פאָר צו בעצאָהלען די פולע 100 פּראָצ. אין 4 האַלב-יאָהרליכע ראַטעס. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

באַנדיטען-אָנפאַל אויף אַ משאות-צוג

שיסעריי צווישען די באַנדיטען און פּאָליציי

(—) נישט ווייט פון דער סטאַציע ראַגאָוו זענען בעוואָפענטע באַנדיטען בעפאַלען אַ משאות-צוג, וואָס איז געגאַנגען פון וואַרשאַ קיין לאָדז.

צוויי באַנדיטען האָבען געצוואונגען דעם מאַשיניסט אָפּצושטעלען דעם צוג און די אַנדערע באַנדיטען האָבען זיך געוואָרפען אויפצורייסען אַ פערמאַכטען וואַגאָן.

אין זעלבען צוג זענען אָבער געפאָהרען עטליכע פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען זיך געלאָזען כאַפּען די באַנדיטען. די לעצטע האָבען אָבער געעפענט אַ שיסעריי אויף די פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען אויך געענטפערט מיט אַ שיסעריי. עס האָט זיך אַזוי-אַרום ענטוויקעלט אַ שאַרפער קאַמף ביז איינער פון די באַנדיטען איז פערוואונדעט געוואָרען. זעהענדיג זייער חבר אַ פערוואונדעטען זענען די אַנדערע באַנדיטען אַנטלאָפען און זיך בעהאַלטען אין שכנות'דיגען וואַלד.

פּאָליציי האָט זיי אָבער נאָכגעיאָגט און געכאַפּט. עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז זיי זענען בעקאַנטע רויבער, וועלכע האָבען אויסגעפיהרט מעהרערע רויב-אָנפאַלען אויף די באַהנען. די אַרעסטירטע הייסען: עדוואַרד ראַסקאַ, רישאַרד בריש, אַנדזשיי קאַלאַדזשעיטשיק און קאַזשימיעזש קראַפּקאַ.

די האַנדווערקער-קאַמער דאַרף זיך אַרויסזאָגען

וועלכע געוועלבער דאַרפען אָפען זיין זונטאָג

(א) דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום האָט אין דער הינער האַנדווערקער קאַמער אָנגעפרעגט, ווי זי פערהאַלט זיך צום פּראָיעקט וועגען האַלטען אָפען איי:יגע געוועלבער אין די זונטאָג- און חגאות טעג. די האַנדווערקער-קאַמער זאָל ענטפערן דאָס פאַר איי:יגע קאַטעגאָריע געוועלבער ווי צוקערווארג, בעקעריי, יאַטקעס, פריזורעס און פאָטאָגראַפ'עס וואָלטען אין די דערמאָהנטע טעג געדאַרפט זיין עטליכע שעה.

אַ גרויסע תבואה-אַפּערע

דער אַפּעריסט איז ענטלאָפען

צו דער פירמע „מלינפּאָל" (זאַקאָנטנאַ 47) איז געקומען אַ יונגערמאַן און האָט פאָרגעשלאָגען ביי איהם צו קויפען 10 וואַגאָן ווייץ אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען. מ'האָט מיט איהם אונטערהאַנדעלט און ענדליך געשלאָסען דאָס געשעפט. אַ טאָג שפּעטער האָט דער יונגערמאַן געבראַכט אין מיהל אַ פראַכט פון קאָלאָ אויף 10 וואַגאָן ווייץ און בעקומען 3 טויזענד זל. די רעשט האָט ער געזאָלט בעקומען ווען דער ווייץ וועט אָנקומען קיין לאָדז.

ס'זענען אַ דורך אַ פּאָר טאָג, דער ווייץ קומט נישט אָן, האָט מען אָנגעהויבען אַרומזוכען דעם פערקויפער, נאָר מ'האָט איהם נישט געפונען, איז דער מילנער אַוועק אויף דער באַהן נאָכצוקאָנטראָלירען, וואָס איז מיט די אַרויסגעשיקטע 10 וואַגאָן ווייץ, אָבער דאָרט האָט ער זיך דערוואוסט, אַז אַזאַ טראַנספּאָרט איז פון קאָלאָ בכלל נישט אַרויסגעשיקט געוואָרען.

„מלינפּאָל" האָט דאַן וועגען דעם ענין געמאָלדען אין אויספאָרשונגס-אַמט, וועלכער האָט פאָרגענומען אַנ'אויספאָרשונג און פעסטגעשטעלט פאָלגענדעס: אַדאַם ברונשטיין פון קאָלאָ האָט אויף אַ געהיימען אופן אַרויסבעקומען 25 באַהן-פראַכטען און האָט מיט זייער הילף אויסגעפיהרט אַ רייה דרייסטע אַפּערעס ביי עטליכע לאָדזער פירמעס. אַזוי האָט ער אַ חוץ „מלינפּאָל" אויסגענאַרט ביי קאָרן (צעשינסקא 10) 12 טויזענד זל., ביי דאַרעמבוס (טאַרגאָוואַ 43) 2 טויזענד זל., אין דאַמף-מיהל ביי פּאָגעל — 4 טויזענד זל. פון דאַנען איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין פּויזען און פּאָמערן און האָט אויך דאָרט בעשווינדעלט עטליכע מילנער אויף העכער 10 טויזענד זל. פערקויפענדיג די תבואה פלעגט ברונשטיין נעהמען האַנד-געלד און פערשוואונדען. אַזוי אַרום האָט ער אָנגענומען איבער 100 טויזענד זלאָטיס. מ'האָט איהם ביז איצט נישט געכאַפּט.

דער לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט האָט נאָך איהם אַרויסגעשיקט שטעק-בריף, דער[illegible] ווערט געפיהרט די אויספאָרשונג, כדי פעסטצושטעלען ווי אַזוי אַרום האָט בורשטיין בעקומען די 25 פראַכט-בריף.

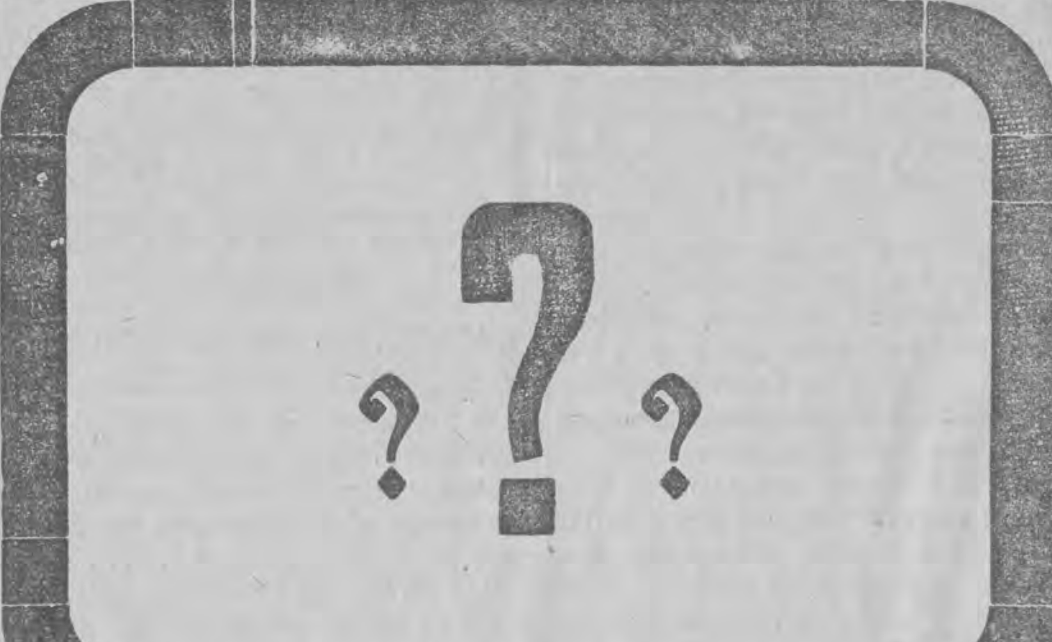

לאָדזער הויזירער בעקומען קאָנצעסיעס אין שלעזיען

(ב) אַ דעלעגאַציע פון די הויזירער האָט זיך געווענדעט צו דער האַנדעלס קאַמער זי זאָל אינטערוועניר'ען אין שלעזיען, וואו ס'זענען נישט בעשטעטיגט געוואָרען די קאָנצעסיעס פאַר פיל הויזירער.

אויף דער אינטערווענץ פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט דער שלעזישער וואָיעוואָדע צוריקגעצויגען די ערשטע פעראָרדנונג און אַרויסגעגעבען די לאָדזער הויזירער קאָנצעסיעס.

פערשידענעס

(2) אָנהויב ניי-יאָהר איז פאָרגעקומען די פערזאַמלונג פון דער „מאַשטיניגער מאַנופאַקטיר" מ'ט דער פירמע „קרושע און ענדער" אין פּאַביאַניץ היינטיגע וואָך האָט די מאַשטעניצער פאַבריק אָפּגעזאָגט אַלע 1500 אַ בייטער וואָס זענען דאָרט געווען בעשעפטיגט. די פאַבריק וועט שנעל נישט געעפענט ווערען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) קאָפּערקעוויטש (זגערזשער 54), שיטקעוויטש (קאָפּערניק 26), זונדעלזוויטש (פּיעטרקאָווער 25), סאָקאָלעוויטש און שאַט (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּעק (פּ:ט קאָווער 193), ריכטער און לאַבּאָדאַ (11 ליסטאָפּאַד 86).

רעגיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע אויף דרינגענדע שטיצע

(א) דער אונטערשטיצונגס-אַמט ביים מאַגיסטראַט איז מודיע, אַז ס'האָט זיך אָנגעהויבען די רעגיסטראַציע אויף דרינגענדע מלוכה-אונטערשטיצונג פאַר פוילישע אַרבייטסלאָזע. שטיצע קענען בעקומען:

1) די וואָס האָבען שוין אויסגענוצט די געזעצליכע שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד נאָכ'ן יאַנואַר 1930;

2) וועלכע קריגען נישט קיין געזעצליכע שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד אין דער צייט פון „טויטען סעזאָן" (פון 15 דעצעמבער ביז'ן 1 מערץ 1931);

3) די וואָס בעקומען נישט קיין שטיצע פון אַרבייטסלאָזען פאָנד און זענען פון 1 יאַנואַר 1930 געווען בעשעפטיגט ווייניגסטענס 4 וואָכען אין אנשטאַלטען וואָס אונטערליגען דער פערזיכערונגס געזעץ אויף פאַל פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

4) די וואָס האָבען זייט'ן 1 יאַנואַר 1928 געאַרבייט ווייניגסטענס 6 חדשים אין אַן אַנשטאַלט, וואָס אונטערליגט דער פערזיכערונגס-געזעץ אויפ'ן פאַל פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

צו דער שטיצע זענען בערעכטיגט אַרבייטסלאָזע וואָס וואוינען אין לאָדז ווייניגסטענס זייט'ן 1 יאַנואַר 1930 י. אויב זיי האַלטען אויס אַ פאַמיליע, האָבען נישט קיין פערמעגען און בעקומען נישט קיין גלייכע אָדער גרעסערע שטיצע: בעקומען נישט קיין שטיצע פון קראַנקען-קאַסע און בעקומען נישט קיין אינוואַלידען שטיצע אָדער רענטע.

אויב אימיץ אין דער פאַמיליע פונ'ם אַרבייטסלאָזען איז בעשעפטיגט אָדער האָט גלייכע אָדער גרעסערע הכנסות קען דער אַרבייטסלאָזער קיין שטיצע נישט בעקומען.

מאָנטאָג, ד. 19. יאַנואַר G, H, I, J

דינסטאָג, ד. 20. יאַנואַר A, B, C, D, E, F

[illegible] רעגיסטראַציע קומט פאָר אין אונטערשטי[illegible] אויף דער גאַס פון 28. קאָניאָווער שיסער[illegible] 32 פון 9 פריה ביז 2 מיטאָג.

[illegible]טראַציע אויף אַרבייט קיין פראַנקרייך

פאַר קאָמבאַרז-שפּינער

[illegible] מלוכה-אַמט פאַר אַרבייטס-פערמיטלונג [illegible] אויף אַרויסצופאָהרען קיין פראַנקרייך שפּינער פון קאַמ'אַ'ן.

[illegible]ידאַטען דאַרפען זיך מעלדען אין אַמט [illegible]ן 9 פריה ביז האַלב 3 בייטאָג. [illegible] די אַרבייטסלאָזע לעגיטימאַ[illegible] טעריש ביכעל און אַ צייגניש וואָס [illegible] קענטניש פון פאַך.

[illegible] וואָס האָבען זיך שוין איינמאָל רע[illegible], אַז באַרפען זיך רעגיסטרירען נאָך אַמאָל.

[illegible]רבייטסלאָזיגקייט

קרוב 47000 אַרבייטסלאָזע אין לאָדז

אויפן שטח פון מלוכהשען אַרבייטס-פערמיטלונגס-אַמט אין לאָדז, זענען אויס'ן 3 יאַנואַר געווען פערעגיסטרירט 62,993 אַרבייטסלאָזע פון דעם בלויז אין לאָדז 46,860. אונטערשטיצונגען האָבען בעקומען 21577 אַרבייטסלאָזע, פון זיי אין לאָדז 18,435.

דורכ'ן אַמט האָבען בעקומען אַרבייט 43 אַרויסגעשיקט אויף אַרבייט 51.

דער אַמט האָט איצט 9 פרייע פלעצער פאַר הויז-דינערשאַפט.

אַ נייע אָפיצירען-קאַסינע

(2) נעכטען איז פאָרגעקומען די איינווייאונג פונ'ם נייעם אָפיצירען-קאַסינע אויף דער פייערונג איז אָנוועזענד געווען דער וויצע קריגס-מיניסטער קאָנאַרזעווסקי, גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, וויצע-וואָיעוואָדע ד"ר רוזשאַנעצקי, גענעראַל מילער, גענעראַל אַלשינאַ-וואַלטשינסקי א. אנר. העכערע בעאַמטע פון דער אַדמיניסטראַטיווער און מיליטערישער מאַכט.

ארעסטירט רויבער

(–) דעם 10 ה. ח. זענען אויף רוג מאורער און לימאנאווסקי גאסען, ארום 11 א זייגער אין אווענד, 5 באנדיטען בעפאלען דעם סוחר קלמן בארענשטיין, איהם דערלאנגט עטליכע שטעך מיט א מעסער און ביי איהם צוגערויבט א טשעק פון דער קרעדיט-באנק אויף 450 דאלאר.

נעכטען איז דער פאליציי ערשט געלונגען צו ארעסטירען די רויבער: עדוארד שימאנסקי, לימאנאווסקי 135; טשעסלאוו קאזאק, פיליקסא 4; מעטשיסלאוו שאבעלסקי, פרוסא 14; אלפאנס פשיבילאק, קלאנאווא 19; יאן ניעדזשעלסקא, מארטשינא 6.

די ארעסטירטע האבען זיך מודה געווען אינ'ם רויב-אנפאל.

די קרן קימת אקאדעמיע אין פילהארמאניע
מ'ט'ז אנטייל פון דר. יורים

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין אונזער פריישאנדיגען נומער איז דאנערשטאג אין אווענד פארגעקומען אין פילהארמאניע די פייערליכע אקאדעמיע פון קרן קימת. דער פארזיצער פון לאדזער קרן קימת ה' מרחיב עפענט די אקאדעמיע אין העברעאיש און נאכדעם ווי ער גיט איבער דעם פארזיץ דעפ. דר. ראזענבלאט, האט דאס וואָרט בעקומען דער דעלעגאט פון ק"ק-דירעקטאריום אין א"י ד"ר א. ש. יורים. ער האלט א גלענצענדען רעפעראט וועגען לעבען פון די חלוצים אין א"י אויפ'ן באדען פון קרן-קימת. זיינע פרעכטיגע שילדערונגען האבען ביים עולם ארויסגערופען בעגייסטערונג און ער איז פיל מאל איבערגעריסען געווארען מיט רוישיגע אפלאדיסמענטען.

נאכדעם איז פארגעקומען א פויזע און ס'האט זיך אנגעהויבען דער מוזיקאלישער טייל פונ'ם אווענט, וועלכען ס'האט אויסגעפיהרט דער שטרייך-ארקעסטער און סאליסטען פון הזמיר. דאס איז געווען דער ערשטער עפענטליכער ארויסטריט פונ'ם שטרייך-ארקעסטער ביים הזמיר אונטער דער ליי-טונג פון נייעם הזמיר-דיריגענט ה' יאבלאן. דער ארויסטריט איז אויסגעפאלען זעהר געלונגען און דער ארקעסטער און שפעטער די סאליסטען פרל. מארקסאן, פרל. ברודא, ה' רייכבערג זענען זעהר וואַרים אויפגענומען געווארען דורכ'ן פערזאמעלטען עולם. די אקאדעמיע איז פערענדיגט געווארען מיט „התקוה" וועלכען ס'האט געשפילט דער ארקעסטער און דער עולם האט מיטגעזונגען.

פערזאמלונג פון צענטר. ראד-פערקעהר-פעראיין

די טעג איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון צענטראלען ראד-פערקעהר-פעראיין. אלס פארזיצער ווערט געוועהלט א. מילראד, וועלכער עפענט די פערזאמלונג און בעגריסט די פערזאמעלטע.

פרעזעס אהרן גראסמאן גיט איבער דעם טעטיגקייטס-בעריכט און ווייזט אן די פעהדינסטען און נוצען, וועלכע די פערוואלטונג האט געבראכט די מיטגלידער אין דער שווערער, קריטישער צייט, און פאדערט אויף די מיטגלידער ווייטער מיטצו-ארבייטען. כדי צו גרינדען א שפאר-קאסע; אנשליסען זיך אין א לעטשניצא און אין א קליניק, און גרינדען אויך א קאאפעראטיוו.

דעם קאסע-בעריכט גיט איבער מ. זדאנאווסקי, דער קאסע-בילאנס שליסט זיך מיט א דעפיציט פון 2200 זל. און פאדערט אויף די מיטגלידער ווייטער מיטצוהעלפען ארבייטען און רעגולער צאהלען דעם בייטראג.

ה' וואלף גראסמאן ווייזט אן די פעהלערן. וואס אייניגע מיטגלידער זענען בעגאנגען מיט זייער ארויסטרעטען פון צענטראלען ראד-פערקעהר, און פאדערט אויף די אלע אפאזיציאנערען צוריק-אריינצוטרעטען אין צענטראלען ראד-פערקעהר, און צו העלפען מיטארבייטען.

דער פארשלאג פון ה' רישארד יעסקע, אז צוליב די קריטישע צייט, זאל מען פערקלענערען דעם אפצאהל פון בייטראג, פאר איינשפענער-בעזיצער, ווערט אנגענומען.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין: עהרען-פרעזעס: אדוו. י. ווייצמאן, א. גראסמאן, ח. קאסאווסקי, פ. פייבאשעוויטש; נ. מעלער, ס. טערנער, ש. גליצענשטיין, ח. דזשעוויענצקי, א. פריימאן, ר. יעסקע, מ. עקשטיין, י. הערשקאוויטש. קאנדידאטען: א. ראזענצווייג, א. יאסקאוויטש, מ. פישאף, ד. גאלדבלום, י. קאפוסטא. רעווידיר-קאמיסיע: מ. זדאנאווסקי, ח. אלטמאן, א. קאשא. שידס-געריכט: מ. גארפינקעל, א. מילראד, ד. ליפשיץ, א. בליצבלאה, ש. קירשבוים, ש. ווייסקאפ, י. ב. פרידמאן.

* * *

אויף דער קאנסטיטואירענדער זיצונג אונטערן פארזיץ פון א. מילראד איז געוועהלט פאלגענדער פרעזידיום: פרעזעס — אהרן גראסמאן, וויצע-פרעזעס—ח. קאסאווסקי, ש. גליצענשטיין. קאסירער—ס. טערנער, געהילף: מ. זדאנאווסקי. עהרען-סעקרעטאר — נ. מעלער. סעקנאם—י. הערשקאוויטש.

וויכטיג פאר בעזיצער פון אגערס

(מ) היינטיגס יאהר וועלען אויפ'ן סמך פון געזעץ פון 23 מערץ 1929 י. גענומען ווערען אפצאהלען פון די אגערס, וועלכע האבען נישט קיין פעסער. פון דעם אפצאהל זענען בעפרייט די אגערס, וואס געהערען דער מלוכה-מאכט, אגערס וואס זענען נאך נישט אלט קיין 3 יאהר (רעכענדיג פון 1 יאנואר פונ'ם יאהר ווען זיי זענען געבוירען). אגערס וואס נעמען אנטייל אין קאנקורסען, געציגען א.א.וו. אויב זיי האבען דערויף בעשטעטיגונגען פון אגרער-מיניסטעריום.

די בעזיצער פון די אגערס דארפען זיי מעלדען פון 20 יאנואר ביז'ן 20 פעברואר אין מיליטעריש-פאל ציוויל בויורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212). פאר נישט מעלדען די אגערס וועט מען בעשטראפט ווערען מיט 100 זלאטיס אדער ביז 3 טאג ארעסט.

פון „נושאי המטה-וגמלת חסדים"

אויף דער קאנסטיטואירענדע זיצונג האט זיך די פערוואלטונג קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופ'ן:

ה' יוסף כושאנאוויטש פרעזעס, יצחק מאיר זדונסקי, 1-טער וויצע-פרעזעס, יחיאל יצחק בערמאן, 2-טער וויצע-פרעזעס, הערש אפענבאך, קאסירער, ליפא ביין, עהרען-סעקרעטאר, אלי' ווייסמאן ווירט, שמואל וואלף ראזמאן, פערוואלטער פון לויות ר"ל אין די וואכען טעג.

ארעסטירט א פערברעכער אין רעסטאראן
ער האט געטראגען א צוגעקלעבט בערדעל און וואנסעס

(2) נעכטען איז אין רעסטאראן פון פר. וואלף, נארוטאוויטש 5, ארעסטירט געווארען א לאנג געזוכטער פערברעכער סטעפאן קאזשמירטשאק, דער ארעסטירטער האט זיך געפרובט אויסלעגיטימירען מיט א פאס אויפ'ן נאמען פון אנטאני בעדנא-טשיק, אבער דער פאס האט זיך ארויסגעשטעלט פאר א געפעלשטען. מ'האט ביי איהם ארופגעריסען די צוגעקלעבטע וואנסעס און בערדעל, אנגעטאן קייטלעך אויף די הענד און אפגעפיהרט אין טורמע אויף קאפערניקא גאס.

יוד. ארטיסטען-פארמאן אין פוילען
דירעקטאריאט
פון די פאראיינס-טעאטערן
בעפולמ. דיר. פאר לאדז: שטאקפעדער. לאטער: א. בטומטו

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
בילעטער אין ווייסען זאל
„ארט" מאנטייפעל זאכאדניא 43
קינסטל. לייטער:
משה בראדערזאן.

היינט, זונטאג, דעם 18. יאנואר
2 פארשטעלונגען
אנהויב 7.45 און 9.45 אין אווענד
ווער מיר גוטס ג'נט

פראגראם: 1) פראלאג, 2) זמירות, 3) די שמאט, 4) וויבען זאכען. 5) קישקעדעך נדגלות, 6) יזדען זינגען, 7) דער וואזשנער אורח, 8) אין א שיך-געשעפט. 9) אסתר'קע, 10) רויזען-ליד, 11) נישט-גוט. 12) אונזער מענאושעריע, 13) קארא-גראנדע, 14) אין זאקאפאנע.

אנסאמבל לויט'ן א. ב. פרויען: זיסעל-גירל, מ. דזלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים. מאשע פעטערמאן, אלא שליפקאוויטש. מענער: מ. אלטמאן, ש. גאלדשטיין, ש. דזשיגאן, מ. קאן י. רינגבאס, י. שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: י. ל. פרץ, מ. ביאדערזאן, דער טונקעלער, א. קאנשאנאווסקי.

מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן און פאלקס-מאטיווען!
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער,
מענץ איינגעשטעלט דורך אורעקע פרושיצקא.
מוזיק-לייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן שומאכער.
בינע-אינספעקטאר—ט. קאן, ליכט-עפעקטען—יערזי.

דינסטאג, דעם 20-טען יאנואר
פרעמיערע פון 4-טען פראגראם.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

נאך אנ'אויטא
פאר דער נאכט-פאגאטאוויע פון „לינת הצדק"

אין דער פילאנטראפישער טעטיגקייט פון אונזערע געזעלשאפטען מוזען אויך אונטערשיידעט ווערען צווישען אזעלכע, וועלכע האבען פאר א ציל צו העלפען א געוויסען טייל פון דער געזעלשאפט און אזעלכע, וועלכע טראגען הילף יעדען אייניצגען אהן אונטערשיד פון שטאנד און קלאס, פון ארים און רייך, פון דער צייט ווען די הילף ווערט געגעבען.

צו דעם צווייטען סאציאל-פילאנטראפישע אינסטיטוציעס געהער אהן א ספק דער „לינת-הצדק". דוכט זיך, ס'איז שוין נישט פערהאן קיין איין פאמיליע אין לאדז, וועלכע האט שוין נישט געדאלט געניסען פון דער הילף פון „לינת-הצדק". אין דער ערשטער רייה דארף געגומען ווערען אין בעטראכט די נאכט-פאגאטאוויע, די דאזיגע אזוי וויכטיגע אינסטיטוציע, וועלכע וואכט א גאנצע נאכט, כדי אפצוהיטען די בעפעלקערונג און איהר דינען אין א פערצווייפעלטען מאמענט, וועלכע שטעהט גרייט אויף יעדען רוף פון א ליידענדען און אומגליקליכען, וועלכע איילט פייל פון בויגען ביי יעדען אליארם פון א מענש, וועלכער קארטשעט זיך אין ווייהען און געפינט זיך אין א גויט — מוז און דארף פון דער אנדער זייט אפגעהיט און אונטערשטיצט ווערען פון די אלע, וועלכע זענען אין אזא פערצווייפעלטען מאמענט געווען און קענען אויך אין איהם זיין.

די נאכט-פאגאטאוויע פון „לינת-הצדק" קען אבער נישט אין איצטיגען מאמענט נאכקומען די פאדערונגען און בעדערפענישען פון די צעהנדליגער עוקראנקונגס-פאלען אין פערלויף פון איין נאכט. ס'טרעפען פאלען, ווען ארויסרופענדיג די פאגאטאוויע אפילו צו א דרינגענדען פאל, ענטפערט מען, אז די פאגאטאוויע קען ערשט קומען אין א שעה אדער צוויי, ווייל זי איז פערנומען ביי 6 אדער מעהר פאלען אין דער שטאט.

צוליב דעם, האט די לייטונג פון דער פאגאטאוויע בעשלאסען אנצוהויבען א גרויסע אקציע אויף צו קויפען נאך אנ'אויטא און דערמיט מעגליך מאכען די שנעלסטע הילף פאר יעדען, וואס פערלאנגט און פאדערט אין אנ'עת צרה.

מיר ווייסען, אז די צייט איז איצט א שווערע, אז דער קריזיס איז גרויס, מ'דארף אבער געדענקען, אז אין אזא צייט איז די נויט פיל גרעסער און די ארבייט פון דער פאגאטאוויע פיל אינטענסיווער, צו שאפען נאך אנ'אויטא פאר דער נאכט-פאגאטאוויע, הייסט העלפען זיך אליין, הייסט אנגרייטען הילף פאר וועגנטועלען נויט-פאל, הייסט מיטהעלפען אלע ליידענדע אין אונזער שטאט.

„לינת-הצדק" מוז דעריבער ביי דער איצטיגער אקציע בעקומען נאך אנ'אויטא. אין דער גוטוויליגקייט און אפפערוויליגקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאט האט מען זיך קיינמאל נישט ענטוישט. די האפנונגען אויף צו קויפען א נייעם אויטא פאר דער נאכט-פאגאטאוויע זענען דאפעלט רעאלע, ווייל דאס איז דער נצחון פון יעדען אייניציגען פון אונז. דאס איז זעלבסט-הילף און פון זעלבסט-הילף האט זיך נאך קיינער קיינמאל נישט אפגעזאגט.

ד.

רעדוקציעס אין די פאבריקען

(–) אויף א פערזאמלונג פון פאבריקס דעלעגאטען האט מען בעריכטעט וועגען נייע רעדוקציעס אין א רייה לאדזער גרעסערע און קלענערע פאבריקען.

אונטערגעווארפן קאמוניסטישע אויפרופען

(–) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען אהרן קוקעלקא, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט פערטיילט אין גאס קאמוניסטישע אויפרופען.

דער בעשולדיגטער האט זיך אבער פערטיידיגט, אז דער זעלבער, וועלכער האט איהם פערמסרט האט איהם אריינגעשטופט אין טאש די אויפרופען, וועלכע מען האט ביי איהם געפונען.

צוליב מאנגעל אין בעווייזען איז קוקעלקא בעפרייט געווארען.

צוזאמענפאהר פון זשורנאליסטען-סינדיקאטען

היינט קומט פאר אין ווארשא אין לאקאל פון סיים דער צוזאמענפאהר פון פערבאנד פון די זשורנאליסטען סינדיקאטען אין פוילען.

מצד'ן לאדזער זשורנאליסטען סינדיקאט פאהרט ארויס צים צוזאמענפאהר א דעלעגאציע, וועלכע בעשטעהט פון די ה"ה רעדאקטארען גומקאווסקי, שענבערג, קארגעל, קאלטאנסקי און רעד. לאזאר פוקס, אלס פערטרעטער פון דער יודישער סעקציע ביים סינדיקאט.

א הויז-ווירט — א סטרושש
ער וויל א זלאטי פאר עפענען טויער

(2) אויף גניעזשנענסקא 20 האט דער 72 יאהריגער ווירט רזשעשקאווסקי קיין וועכטער נישט געהאלטען, און אזוי ווי ער פלעגט אליין דארפען עפענען דעם טויער די לאקאטארען, פלעגט ער שליסען דעם טויער 10 א זייגער אין אווענד, און פאר עפענען דעם טויער געגומען נישט ווייניגער, ווי.. א זלאטי.

דעם 3 אויגוסט איז געקומען צו זיך אהיים יאן פיליפיאק, 23 יאהר אלט, וועלכער וואוינט ביי זיינע עלטערן. בושעשקאווסקי האט איהם נישט פריהער געוואלט אריינלאזען, ווי יענער וועט איהם בעצאהלען דעם זלאטי, אבער פיליפיאק האט ארויסגעכאפט א מעסער און זשעשקאווסקי איז ענטלאפען.

אויף מארגען האט ער פיליפיאקען אנגעקלאגט אין געריכט און נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען. פיליפיאק איז פערמשפט געווארען אויף 3 טאג ארעסט. בושעשקאווסקיס ריטע וועגען עקסמיטירען פיליפיאק'ן איז אפגעווארפען געווארען.

דער בעקאנטער לאדזער טאנץ-לעהרער דניאל פרידוואלד האט געמאכט א פיעסע א. נ. „די אומגליקליכע פערליבטע" לעבענס בילדער אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ, מוזיק פון דור בייגעלמאן. די פיעסע איז צענזורירט אין אינערן-מיניסטעריום אונטער'ן נומער 2406. די פיעסע איז ערלויבט צו שפילען אין גאנץ פוילען.

פעראינטערעסירטע קענען זיך ווענדען אין לאדז, פאלודניאווא 10, צום מחבר ד. פרידוואלד.

אויטא-ארגיעס

(–) אויף עק פוסטא אין פיעטרקאווער איז דער פאליציאנט יאן וואוואק ארונטערגעפאלען אונטער אנ'אויטא. א שווער-פערוואונדעטען האט פאגאטאוויע איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פון געריכט
פערמשפט א שאפער

(2) דעם 9. אקטאבער האט דער שאפער אלפרעד באנקאווסקי אויפ'ן שאסעי היגטער יעזשאוו פאהרענדיג מיט א לאסט אויטא איבערגעפאהרען אויף משה פאפער און איהם דערהרגעט אויפ'ן ארט. נעכטען איז ער געמשפט געווארען אין היגען קרייז געריכט. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארן אז באנקאווסקי האט אפילו נישט געגעבען קיין פארזיכטיגקייט סיגנאלען. דאס געריכט האט דעם שאפער פערמשפט אויף 1 יאהר טורמע און צו פערלירען דאס רעכט אויף 3 יאהר צו זיין שאפער.

פעראורטיילט די העלדען פון פראצעס
„אנשטאט כחורה - שטרוי און שמאטעס"

נעכטען נאכמיטאג איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל אינ'ם סענסאציאנעלען פראצעס פון די אפעריסטען מילער איז פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים טורמע, משה איצקאוויטש — 6 חדשים און אסתר איצקאוויטש אויף 4 חדשים טורמע, קאפעל איצקאוויטש, נאדין און שלום געלרובין זענען בעפרייט געווארען, דאס געריכט האט אויך צוגעפסקנט, אז מילער דארף בעצאהלען 6170 זל. און איצקאוויטש — 950 זל. מילער גיט אן אנ'אפעלאציע, אלע פעראורטיילטע זענען דערווייל געבליבען אויף דער פריי.

היינט פאלקס-קאנצערט פון ח'הלע גראבער

היינט קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל דער פאלקס-קאנצערט פון ח'הלע גראבער. דאס פראגראם איז זעהר א גרויסע און בעשטעהט פון א רייה פאלקס לידער, קינדער-לידער, גאסען- און גנבים-לידער און חסידישע נגונים. דער קאנצערט ווערט געגעבען צו ביליגע פרייזען, כדי צו געבען די מעגליכקייט יעדען איינעם זיך צו בעקענען מיט דעם קינסטלערישען שאפען פון דער גרויסער ארטיסטין.

די לעצטע פארשטעלונגען פון פראגראם „ווער מיר גוטס גינט"

נאך 2 טעג פון איצטיגען פרעהליכען פראגראם „ווער מיר גוטס גינט". אלץ איז שוין צוגעגרייט צו דעם נייעם פראגראם. די טעקסטען זענען פון די בעסטע אונזערע שרייבער, די דעקאראציעס ווירדער פון ברוינערן.

היינט ווערט געגעבען 2 פאפולערע פארשטעלונגען פון „ווער מיר גוטס גינט" 7.45 און 9.45 אין אווענד.

מאריא מאדזעלעווסקא
אויף א פריהמארגען אין שטעטישען טעאטער

היינט פארמיטאג טרעט ארויס אין היגען שטעטישען טעאטער די בעקאנטע ארטיסטין פון שיפמאנס טעאטער, וועלכע איז לעצטענס אריבער אין „קווי-פרא-קווא". צוזאמען מיט איהר טרעט אויך אויף דער בעריהמטער ארטיסט פון „קווי פרא קווא" לאוויבסקי און אנד.

בוכהאַנדלונג, בערלינסקי
נוצט אויס די געלעגנהייט!

10 בענדער אַנאַטאָל פראַנס פריהער 75 זל. יעצט נאָר 25, געאָרג בּראַנדעס די הויפּטשטרעמונגען נאָר 9 אויך קען מען בעקומען 4.50 אַלע אויסגאַבען פון קאָמפּערפּאַנבלו ביכער, קלעצקין, קולטור־ליגע, בזשא, יאַטשקאָווסקיס פאָפּולערע ביבליאָטעק, גיטלין, גאָלדפּאַרב און אַלע אויסלענדישע אויסגאַבען, אַמעריקאַנער און בערלינער אויסגאַבען, אַ ספּעציעלער אויסוואַהל פון פּיעסען און בילדער

צו בעקומען

אַלטשטאַט 12 אין הויף ביי נ. בערלינסקי

בעקאַנטמאַכונג.

נייער קאָנצערט־זאַל, 3 פּראָמענאָוויטשאַ 3

נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט ווערט דער זאַל פאַרדינגען אויף חתונות, בעלער, ראַוטען און אַנדערע פאַרוויילונגען מיט ניי געשיר אַלעס, וואָס ווערט געברויכט. אַלעס צו ביליגע פּרייזען.

צו ערפאַהרען פּיראָמאָוויטשאַ 3 ביי ח׳ימאָוויטש.

Dr. med.

M. LERNER

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען

זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאַנאַ 36, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען

נעמט אָן פון 9 – 2 נאָכמ. און פון 5 – 9 אָוונט.

פאַר דאַמען בעזונדערען וואַרטע־צימער.

Doktór KLINGER

ספּעציאַל־אַרצט פאַר וועגער שע, הויט און האָר־קראַנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אָוונט און פון 1–2 נ״מ אין דער „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 62"

Dr. med.

J. IMICH

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל־אַרצט פאַר
נאָז, אויערען, האַלז־ און קעהל־קאָפּ־קראַנקהייטען

MONIUSZKI 1, tel, 209-97.

נעמט אָן פון 5–7 אָוו., זונטאָג און חגאות פון 1–2 נ״מ

Lekarz-dentysta

Stanisław Gelberg

זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33

נעמט אָן פון 10–2 נאָכמ. און פון 4–7 אָוונד

Dr. med.

J. Lubicz

כירורג־אָרטאָפּעד

Gdańska 28, tel. 183-17

צוריקגעקעהרט.

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פאַרקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער איינגענע פּראָצאָוניע פון ווערטליכע אָרטאָפּעדישע, אַפּאַראַטען, ווי: קלומפּפוס אויף פלאַטפוס, קינסטליכע רעמענטען א. ז. וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאַכט

DR. MED.

L. Pikielny

אורולאָג

ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין־קראַנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אָן. פון 12–1 און פון 7– 4 אָוונד.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד

ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען

אַ לאָקאַל צו פאַרדינגען!

אין בעסטען צענטרום פון דער שטאָט, פּאַרטער, פּאַסענד פאַר אַ געשעפט, פאַבריק, לאַגער אסאָרטימענט ווי אויך פאַר אַן עקספּעדיציע. דער לאָקאַל איז פאַרזעהן מיט עלעקטרישעס ליכט און מיט טעלעפאָן. אויך איז דאָרט צו פאַרקויפען פאַלגענדע זאַכען: אַ שרייב־מאַשין, אַ האַספּעל־מאַשין, אַ גלאַזערנע קאָנטאָר־וואַנד, 2 שרייבטישען, 2 ענגלישע וואָגען, אַ שאַנק פאַליצעס, 150 גע־פּאַסטע גאַרן־קיסטען ווי אויך טישען און סחורה־שאַנק. צו ערפאַהרען יעדען טאָג פון 12 ביז 3 און פון 7 ביז 9 אָוונד פאַנסקאַ 29, פּראַגט 3 שט. וו. 9

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וואָלטס נאָר קומען און ביוראָ

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף **פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיציגע פאַ טער, טעל. 124-95**

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילגע, קאָרגע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטניגעס, קלוויזולעס, זאַכנופּיטשעניגעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אוזשאַנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַכנופּיטשעניגעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

וועכנעריך קליניק
כירורגישע

„SANATO"

אגראַראָווא 10, טעל, 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פּרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויגען־אָפּטיילונג פון ד״ר מעד. י. קאַרוש
עמפּפאַנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

בושעזשינער 11, טעלעפאָן 3763

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען ק׳	$4\frac{1}{2}$–$3\frac{1}{2}$
ד״ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	$4\frac{1}{2}$-3 11-9
ד״ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2– 12
ד״ר ביבערגאַל הויט און ווענער.קר., $11\frac{1}{2}$	$12\frac{1}{2}$
ד״ר שפּירנעלד נערווען און גײַסטיגע קר. 1	2—
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	5– 2
ד״ר שמערלאָווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$1\frac{1}{2}$– 12

וו כאַמיט גראַטיס שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען, האַפּקע־שטעלן, קינסטליכע בערג־זונ־בעשטראַלונג, איינשפּריצונגען, טאַטאַוישען, עלעקטריזאַציע, א. דאַ. איוף מעדיקאַמענטע, אוּן לאַבאָראַטאָריום ווערען אנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמאַ און בלוט

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז נעאָפּענט געוואָרען

אַ רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאָזשינסקי־סטאָמאַטאָלאָג

צאָהן־אַרצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

לעטשניצע

צאָהן־ערצטליכער גאַבינעט און רענטגען־אינסטיטוט

(דיאַגנאָסטיק, אויסערליכע און לייכט־טיפע טעראַפּיע)

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ווענעראָלאָגישער גאַבינעט

טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאָכמיטאָג.

Dr. H. HALTRECHT

ספּעצ.־אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס־קראַנק.

נעמט אָן פון 8 ביז 9 פריה פון 12-3 נאָכמיטאָג און פון 8 ביז 9 אָוונד.

זונטאָג פון 9 ביז 1 מיטאָג.

פּיעטריקאָווער 10

פאַר אינבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 151 78

צוריקגעקעהרט

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אָוונט

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאָלאָג־אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 134-72

נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון $7\frac{1}{2}$–9 אָוונד.

ENGLISH

פאַר אָנפאַנגער און פאָרגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פּרייזען

ערטיילט אַ פעהיגער פּעדאַגאָג. — אָפּערטען אין אַדמיניסטר. פאַר „Mir"

אַ שדכן

ווערט געזוכט

צו ערפאַהרען אין אַד׳מ.

Absolwent

szkoły włókienniczej (wydzia tkacki) z praktyką fabryczną, po odbyciu służby wojskowej, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia.

Wajkselfisz, Łąkowa 2.

אַן אָרט צו שלאָפען

פאַר 2 אָנשטענדיגע יונגעלייט איז אָפּצוגעבען

צו ערפאַהרען

פּיעטריקאָווער 33,

אין 2-טען הויף, פּאַרטער.

DR. MED.

H. LUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנק.

אויך צונג אַנאַליזען

פּיעטריקאָווער 43, טעל. 141-32

עמפּפאַנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג

פאַר דאַמען בעזונדערע וואַרטע־צימער אין לייט 1–9.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּ־קראַנק.

קאָנשטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.

נעמט אָן פון 12–2 און 5—7,

זונטאָג פון 10—11 און פון 2—5.

לאַנגיעהריגער געריכטס־סעקרעטאַר

ערטיילט און ערלעדיגט אַלערליי

ביטעס, אַנקלאַגעס און קלאַוזולעס

ספּעציאַליסט אין אַלע מיליטער־ענינים, ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאַר איינציגע שפּיזערס.

שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען אין רעגיסט אַניע־קאַרטען אויפ׳ן יאָהר 1931

ב. מאַז, 10 פּיעטריקאָווער 10

די שענסטע

פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען

און סאָלידע אויספיהרונג איז נור אין דעם ערשטקלאַסיגען קונסט־פאָטאָגראַפישען אַטעליער

„PARISIEN"

איגה.: **ה. סראָקאַ, פראַנציסקאַנער 30.**

עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אנבעטרעפט פאָטאָגראַפיע, צ.ב. רעפּראָדוקציעס פון מאָלער־בילדער, מאַשינען, דירעקטאָר־פלענער, פאַבריקס־לאָקאַלען אינערען און אויסערן־אויפנאַהמע, פעראיינס־גרופּען־בילדער, בעלער, באַנקעטען, צרפיסישע קיוזען, אַמאַטאָרען פאַטאָגראַפיען א.ז.וו. אַלע אויפנאַהמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פּערזענליך.

ספּעציאַליסט פון פּאָרטרעטען, ווי אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון פּערשידענע ראַהמען צו זעהר ביליגע פּרייזען.

צופאָהר מיט טראַמוואַי 1, 6, 14. מיט אַכטונג

Zakł. Fotogr. „PARISIEN"
wł.: H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30.

וויכטיג פאַר לאָדז און דער פּראָווינץ!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער ג. קונדשאַפט, אַז מיר האָבען ערעפענט אַ לאַגער אין לאָדז,

פּיעטריקאָווער 40, לינקע אָפיציגע, פּאַרטער א. פ.

Skład Komisowy

PRZEDSIĘB. HANDL. „REZYNA"

וואָס איז פאַרזעהן מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון זעמטל. קאַלאָשען און באָטען

פון דער פירמע **„REZINOTRUST"**

מיט אַכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"
Łódź, Piotrkowska 40, tel. 145-32. 9726

די בעוואוסטע מעכאַנישע שלאָסעריי

J. REDER

קאָנסטאַנטינער 11/13 (רוג זאַכאָדניאַ)

נעהמט אָן אַלערליי שלאָסער־אַרבייטען, ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען געגען דויערנדער גאַראַנטיע און צו מעסיגע פּרייזען.

בעמערקונג: פאַר האַנדווערקער — ראַבאַט.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

מעכטיגסטע מייסטערווערק, וואס דערגרייכט ביז צו דער טיפעניש פון די מענשליכע נשמות. גרויסע דראמע א. נ.

צוריקקעהר פון געפאנגענשאפט

אין די הויפטראלען:

Dita Parlo i Gustaw Fröhlich

דאס זענען 2 געפיהלען, צווישען וועלכע מ'קען קיין בריק נישט בויען: פריינדשאפט און ליבע... צווי פריינד און... א פרוי...

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט באהייצט.

נעכסטער פראגראם: ליבעס-שעפטשען פון דער נאכט

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער קלאנג-פילם!

טראגעדיע פון געליבטע

אין די הויפטראלען:
LIANA HAID, GUSTAW FRÖHLICH

אויסערדעם: א קלאנג-צוגאבע. אויסערדעם:

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

זאל זאל
„WESOŁY KĄCIK"
17 זגערזשער 17

BIAŁY SŁON קינסטלער-טעאטער

פרעזענטירט פרייטאג ד. 16-, שבת ד. 17 און זונטאג ד. 18 יאנ.

די פרעכטיגע רעווי
פון הומאר און טענץ א.נ.

לאמיר זיך ווײַלן צוזאמען

אין 16 טיילען, 2 אקטען

מיט ZOFJA TOKARSKA און דעם ב. קאנ:ן באלעטמייסטער TH. ASTROFF אין דער שפיץ.

אייגענער ארקעסטער. באלעט, אינסצעניזאציעס, סקעטשען, טענץ, הומאר, געלעכטער, סאטירע. אייגענע דעקאראציעס.

דעקאראציעס: Wł. Młaszkiewicz ליט. לייטער: Bum-Warski
מוז ק. לייטער: St. Osmólski באלעטמייסטער: Th. Astroff

אנהייב פון די פארשטעלונגען 5.30, 7.30 9.30 אוונט.

נייעס! „NIREX"

מאכט דויערהאפטיג די קאנטען פון מענער-הויזען.
ערשפארט די נויטווענדיגקייט פון שטענדיגען פרעסען.
איז איבעדינגט נויטיג פאר יעדען מאן.

פרייז פון א שאכטעל „NIREX" 1 זל. צו בעקומען איבעראל.
גענעראל-פערטרעטער: י. יאנאווסקי, שקאלנא 33.

„MITOL"

צולאזן עס אין וואסער,
בערשט אויס דעם שמוציגען אנצוג
און דו וועסט האבען
א נייעם אנצוג
„MITOL"
איז א כשוף-מאכער
דאס איז
א כעמישע וועשעריי
ביי זיך אין דערהיים!

פרייז פון 1 שאכטעל 1.50 זל. .·. צו בעקומען איבעראל.
גענעראל-פערטרעטער י. יאנאווסקי, שקאלנא 33.

קאנסום

ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור"
אקצ.-געז. איז אדז

54 ראקיטשינער 54

צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 16

— עמפפעהלט: —

רעשטלער, סעקונדא, בראק, בארכאנעז, פלאנעלקעס

און אנדערע ארטיקלען פון בעקאנטער גוטקייט, אויסארבייטונג פון דער

Marka fabr. spec. — Marka fabryczna

ווידזעווער מאנופאקטור
אקצ.-געז.
אין לאדז.

sia wyrobów O.K. — Ogólna

מיר מאכען אויפמערקזאם דער געעהרטער קונדשאפט אויף די

ווידזעווער ארטיקלען פון דער ספעציעלער מארקע O K

וואס איז די בעסטע און די דויערהאפטיגסטע בוימוואל-סחורה,
וואס די מאדערנע טעקסטיל-טעכניק איז פעהיג צו פראדוצירען.

די שטאפען O K זענען וואס אמת טייערער פון די נארמאלע געוועבען, אבער דער עטוואס העכערער פרייז לוינט זיך פילפאכיג. ווייל פון O K ווערט נישט קאליע נאך א פאר יאהר, פארלירט נישט זיין אונפערגלייכליכען שעהנעם אויסזעהן נאכ'ן וואשען, דערהאלט אויף שטענדיג די שניי-ווייסקייט און זייערען גלאנץ, שטעלט מיט זיך פאר א ווערטפולען און דויערהאפטיגען פאמיליען אוצר, וואס מ'קען איבערלאזען בירושה.

צוליב די טעמים ענטשפרעכען די שטאפען O K אויסגעצייכענט

אויף חתונה-אויסשטייערס

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעל און בירגער, האבען מיר ערעפענט אויף

Plac Dąbrowskiego 2

טעל. 70-156 פראנט, פארטער, אין דער נאהענט פון סאנד אקרענגאווי און גראדסקי

„Maszynopis" אבירא א.ג.

וואו עס ווערען עילעדיגט זעמטליכע געריכטליכע אנגעלעגענהייטען ווי אויך סקארבאווע און קאמונאלע.

אכטונג! פאזנער און פאמערנער הויזירער!

ספעציעלע אפטיילונג פאר אייערע פראצעסטירטע וועקסלען. מיט אכטונג

יאקוב זאמעס און מ. זינגער.

NOWA
WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK
24 PIOTRKOWSKA 24
poleca ostatnie nowości.
Prenumerata miesięczna 2 zł.

---

44 **וויכטיג פאר מחותנים!** 44
קויפט נישט קיין
מעבעל בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (רלונא) 44
טעל. 50-162

נאר ביי מיר קענט איהר קריגען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג

44 בעמ.: כ'קויף אויך געניצטע מעבעל, דיוואנעס, פאלצעז א. א. וו. קומט און איבערצייגט אייך; 44

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א האפער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאָרען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכו רעווינג בעוואוינען זיכער דעם שמערצען און נעפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאקען פאר די ברייטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דעם פערזענליכע ערפינדונג פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד"ר. י. ראפאפארט מפעצ. פאר ברוך, וועלכער געפינט זיך אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 177-22 פראנט פארטער. זיין כענויסענהאפטע פערלענגען מיר א גוטענעם הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאָריטם האב געלעטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען אנגציינען הנים עמפפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

א עונג שבת PIEKIN א עונג שבת

קאנט איהר נור האבען, ווען איהר וועט אייער געבעקס, קיכלעך, טארטען, האבעס א.ז.וו. באקען מיט'ן גוט-בעוואוסטען און העכסט כשר'ן באקפולווער „PIEKIN" פון דער ארטאדאקסישער פירמע „Atocha" צו בעקומען אין אלע קאלאניאל-געוועלבער.

אונטערשטיצט די יודישע אינלענדישע אויסארבייטונג!

א עונג שבת PIEKIN א עונג שבת

אנאנסען-פרייז — פאר א מילימעטער-שורה: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען; אין טעקסט—40 ... 60— ... 4; נאכ'ן טעקסט—12 ... 18— ... 8. גרעסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש, אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Tłocznia i drukarnia „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.